
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА
ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

*для викладачів і здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальність 012 Дошкільна освіта*

Укладач:
С. І. Матвієнко

УДК 373.29(076)

М54

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 10 від 27.04.23 р.

Рецензенти:

Аніщук А. М. – доцент кафедри дошкільної освіти, Гарант ОП 012 Дошкільна освіта другого (магістерського) рівня у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук;

Білоусова Н. В. – доцент кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук, Гарант ОП 013 Початкова освіта першого (бакалаврського) рівня у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя

М54 Методичні рекомендації до практичних занять з курсу «Теорія та практика передшкільної освіти». Для викладачів і здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, спеціальність 012 Дошкільна освіта / уклад. С. І. Матвієнко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 62 с.

У посібнику представлено методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Теорія та практика передшкільної освіти» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, спеціальності 012 Дошкільна освіта. Запропоновано наступний алгоритм укладення методичних рекомендації до кожної теми практичного заняття: визначення етапів проведення; знання та уміння набуті на занятті; рекомендації з підготовки його питань; питання для самоперевірки; пропонувані до вивчення теми джерела.

Доцільний для викладачів вищих навчальних закладів; здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

УДК 373.29(076)

© С. І. Матвієнко,
укладання, 2023
© НДУ ім. М. Гоголя, 2023

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Структура навчальної дисципліни	7
Зміст навчальної програми дисципліни «Теорія та практика передшкільної освіти»	8
Матеріали робочої програми дисципліни «Теорія та практика передшкільної освіти»	17
Тематика практичних занять і методичні рекомендації до них	23
Розділ 1. Теоретичні основи передшкільної освіти	23
Тема 1. Теоретичні засади передшкільної освіти.....	23
Тема 2. Компаративний педагогічний аналіз зарубіжного досвіду передшкільної освіти.....	25
Тема 3. Наступність як основа передшкільної освіти.....	28
Тема 4. Готовність дітей до навчання у школі як складова передшкільної освіти.....	31
Розділ 2. Практичні основи передшкільної освіти	34
Тема 5. Практичне підґрунтя забезпечення передшкільної освіти.....	34
Тема 6. Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	37
Додатки	39
Додаток 1. Додаткове методичне забезпечення вивчення курсу: Тестові завдання з курсу для самоперевірки.....	39
Додаток 2. Підсумковий контроль успішності навчання: Модульний контроль: реферат. Орієнтовна тематика рефератів та презентацій до них	46
Загальні вимоги до реферату 2023 в Україні.....	47
Рекомендації щодо розробки мультимедійної презентації.....	48
Питання до екзамену	49
Додаток 3. Тезаурус.....	51
Рекомендовані до вивчення курсу джерела	56

ПЕРЕДМОВА

У наш час актуальними стають вимоги до особистісних якостей сучасного здобувача освіти – вміння самостійно поповнювати та оновлювати знання, вести самостійний пошук необхідного матеріалу, бути творчою особистістю. Орієнтація навчального процесу закладу вищої освіти на особистість, що саморозвивається, самоудосконалюється, унеможлиблює процес навчання без урахування індивідуально-особистісних особливостей тих, хто навчається, надання їм права вибору шляхів і способів навчання. З'являється нова мета освітнього процесу – виховання компетентної особистості, орієнтованої на майбутнє, здатної вирішувати проблеми й завдання виходячи з набутого навчального досвіду та адекватної оцінки конкретної ситуації.

Особливостями практичних занять у виші є поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекційних заняттях; формування інтелектуальних навичок і вмінь планування, аналізу й узагальнень; а також умінь дискутувати та аргументувати свої погляди, дотримуватися правил командної роботи тощо.

Структура практичного заняття передбачає: попередній контроль знань, навичок і вмінь студентів; формулювання загальної проблеми та її обговорення за участю студентів; розв'язування завдань та дискусія стосовно них; перевірка виконаної роботи та її оцінювання. Оцінки за практичне заняття враховуються, виставляючи підсумкову оцінку з навчальної дисципліни.

Проведення практичних занять для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня має свою специфіку, оскільки потребує збільшення частки самостійності у розв'язанні запропонованих питань, умінь роботи з Інтернет-ресурсами, у тому числі – іншомовними, умінь використання програм і за стосунків щодо роботи з навчальними матеріалами, відеопрезентаціями тощо. Відповіді студентів мають носити чіткий, аргументований характер, що потребує виваженої самопідготовки на основі запропонованого викладачем навчально-методичного забезпечення до дисципліни, що вивчається.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни «Теорія та практика передшкільної освіти» є: ознайомлення здобувачів освіти із засадами передшкільної освіти як стратегічного напрямку сучасної освіти щодо забезпечення її безперервності; розкриття її теоретичного (історико-педагогічного, компаративного, психолого-педагогічного) та практичного підґрунтя; сприяння оволодінню студентами методами та засобами запровадження засад передшкільної освіти у практику сучасного ЗДО з огляду на вимоги національної і світової освіти.

Професійні компетенції, які мають здобути студенти при вивченні навчальної дисципліни «Теорія та практика передшкільної освіти»:

ЗК1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства і громадянина держави, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК2. Здатність до творчого пошуку й генерування нових ідей, виявлення ініціативи та підприємливості (підприємницька компетентність).

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні (дослідницька компетентність).

ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (логічна компетентність).

СК3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього і дошкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами, виявляти наявність освітніх потреб у здобувачів освіти (психологічна та інклюзивна компетентність).

СК1. Здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій, забезпечувати здобуття дошкільної освіти державною мовою (організаційна компетентність).

СК5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, інноваційні проекти, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти (проектувальна компетентність).

СК6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості (організаційно-методична компетентність).

СК7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками (компетентність педагогічного партнерства).

СК8. Здатність здійснювати нормативно-правове регулювання діяльності закладу дошкільної освіти, керуючись законодавчими документами та основами професійної етики, забезпечувати дотримання академічної доброчесності (нормативно-правова компетентність).

СК9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці (здатність до навчання впродовж життя).

Місце навчальної дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки фахівців:

Дисципліна є пререквізитом для проходження науково-дослідницької та педагогічної практики.

Очікувані результати навчання з дисципліни (програмні результати навчання):

ПРН 1. Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні;

ПРН 2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організацію освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.

ПРН 3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів.

ПРН 7. Знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти; розробляти, вести та зберігати діловодну документацію, використовувати системи електронного документообігу в закладі дошкільної освіти.

ПРН 8. Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень.

ПРН 10. Володіти вміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

ПРН 14. Аналізувати зміни державної політики у сфері дошкільної освіти, використовувати результати аналізу в професійній діяльності.

Сфери застосування здобутих навичок

Основними напрямками застосування набутих навичок за навчальною дисципліною «Теорія та практика передшкільної освіти» у професійній діяльності магістра є педагогічна (вихователь дітей дошкільного віку на етапі їх підготовки до школи) та організаційно-управлінська діяльність у закладі дошкільної освіти з питань забезпечення передшкільної освіти дітей і підготовки їх до навчання в школі відповідно до законодавчо-нормативної бази.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять охоплюють центральні теми навчальної дисципліни «Теорія та практика передшкільної освіти». До кожної теми надається план заняття, визначаються знання та вміння здобувача вищої освіти, яких він набуде по засвоєнню даної теми; завдання для рефлексії; надаються рекомендації з підготовки питань заняття; перелік рекомендованих джерел до теми.

У додатках до посібника надано питання та завдання для самоконтролю, орієнтовні підсумкові тестові завдання, що забезпечить закріплення навчального матеріалу, конкретизує особливості змісту, запропонованого для вивчення та відтворення в аудиторних формах навчальної роботи. Визначення основних термінів, які подані у термінологічному словнику (тезаурусі), допоможуть краще зрозуміти викладені у посібнику підходи щодо теоретичних і практичних засад передшкільної освіти.

Список використаних джерел сприятиме поглибленню отриманих знань. До нього включено джерела законодавчо-нормативної бази, широке коло наукових джерел, у тому числі, – монографії, посібники, наукову та методичну періодику.

Ілюстративні матеріали взято авторкою з мережі Інтернет

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					усього	Заочна форма			
	усього	у тому числі					усього	у тому числі		
		л	п	лаб	с.р.	л		п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	13
Розділ1. Теоретичні основи передшкільної освіти										
1.1. Теоретичні засади передшкільної освіти	18	2	2	4	10	21	2	2	2	15
1.2. Компаративний педагогічний аналіз зарубіжного досвіду передшкільної освіти	9	2	2		5	20				20
1.3. Наступність як основа передшкільної освіти	23	2	2	4	15	20				20
1.4. Готовність дітей до навчання у школі як складова передшкільної освіти	16	2	2	2	10	19	2		2	15
Розділ2. Практичні основи передшкільної освіти										
2.1. Практичне підґрунтя забезпечення передшкільної освіти	26	2	2	2	20	21		2	2	17
2.2. Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	28	2	2	4	20	19			2	17
Усього годин	120	12	12	16	80	120	4	4	8	104

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ I

Теоретичні основи передшкільної освіти

Тема 1.1. Теоретичні засади передшкільної освіти

Поняття «освіта», «зміст освіти», «дошкільна освіта», «передшкільна освіта». Становлення вітчизняної передшкільної освіти на початку XXI ст. Передшкільна освіта як педагогічна категорія в контексті модернізації НУШ та дошкільної освіти. Законодавчо-нормативна база передшкільної освіти у контексті національної освіти та освітніх реформ останніх десятиліть. Вікові межі передшкільного віку дитини як орієнтир для підготовки її до шкільного навчання.

Теоретичні основи передшкільної освіти: принципи, функції, мета, завдання, зміст, результати. Організаційні основи передшкільної освіти: інституційність / неінституційність, форми, напрями реалізації.

Передшкільна освіта в концепції збереження дитинства.

Опорні поняття: освіта, зміст освіти, державний стандарт освіти, передшкільна освіта, реформування освіти, освітня ланка, передшкільний вік, дитинство.

Література:

Основна:

1. Богуш А. М. Дитинство в сучасному освітньому просторі. *Країна дошкілля*. 2014. №1-3. С. 3-6.
2. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти: монографія; Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет» МОН України. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2015. 270 с.
3. Кушнір В. Сучасні виклики до передшкільної освіти в контексті завдань Нової української школи. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. В. Кушнір. 2020. Намеin: InterGING. С. 6-21.
4. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.

Додаткова:

1. Ліпчевська І., Половіна О. Наступність дошкільної освіти та Нової української школи: реалії та перспективи. *Інноватика у вихованні*. 2018. Вип. 7 (1). С. 203–214.

2. Ковшар О. В. Здійснення організації передшкільної освіти на засадах дитиноцентризму. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 65. С. 183-199.
3. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ: монографія/ Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг. ред. О. Рейпольської. Київ. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 280 с.

Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про дошкільну освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
2. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Нова українська школа. Сайт МОН України. <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
4. Рекомендації комітетських слухань щодо дошкільної освіти (2020) Режим доступу: <https://www.auc.org.ua/novyna/u-rekomendaciyah-komitetskyh-sluhan-vrahovanopropozyciyi-amu-shchodo-doshkilnoyi-osvity>
5. Концептуальні засади реформування середньої школи. Концепція НУШ. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf>
6. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОРМ-ЛТД, 2020. 44 с.

Тема 1.2. Компаративний педагогічний досвід передшкільної освіти

Зарубіжний педагогічний досвід підготовки дітей до школи як чинник реформування національної передшкільної освіти. Педагогічна компаративістика (порівняльна педагогіка) як наука, яка вивчає педагогічний досвід зарубіжних країн, аналізує його та окреслює шляхи використання у вітчизняній освітній практиці. Визначення у компаративних дослідженнях місця ланки передшкільної освіти в структурі обов'язкової освіти в Україні та європейських країнах. Визначення меж передшкільного віку у світовій практиці підготовки дітей до школи. Найважливіші тенденції передшкільної освіти, визначені на основі вивчення наукових праць з проблеми педагогічної компаративістики.

Специфіка організації підготовки дітей до школи у різних країнах світу.

Опорні поняття: педагогічна компаративістика, порівняльна педагогіка, педагогічний досвід зарубіжних країн, зарубіжний досвід передшкільної освіти.

Література:

Основна:

1. Гарбар С. Зарубіжний досвід передшкільної освіти. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. В. Кушнір. 2020. НамеІn: InterGING. С. 22-46.
2. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
3. Порівняльна педагогіка: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 015 «Професійна освіта», денної та заочної форми навчання; упоряд. Є.Л. Скворчевська. Харків: ДБТУ, 2022. 117 с.

Інформаційні ресурси:

1. Дошкільна освіта в Німеччині <http://evropa.org.ua/edu/17.htm>
2. Компаративна педагогіка. Режим доступу: <https://sites.google.com/site/porivnalnapedagogika/hom>
3. Мельниченко Н. Законодавче регулювання дошкільної освіти у країнах - членах ЄС та можливість застосування цього досвіду в Україні. *Юридичний вісник*. 2011. №2. С. 80-84. Режим доступу: <http://www.pravnik.info/2013-12-27-15-15-31/884-zakonodavche-regulyuvannyadoshkiino%D1%97-osviti-u-kra%D1%97nax-chlenax-yes-ta-mozhlyvist-zastosuvannya-cogodosvidu-v-ukra%D1%97ni.html>
4. Освіта для дітей у Канаді: дошкільна та шкільна. Режим доступу: <https://abroadz.com/kanada-obrazovanie-dlya-detej/>
5. Система дошкільної освіти в Фінляндії. Режим доступу: <https://rabota-v-finljandii.com.ua/zhizn/doshkolnoe-obrazovanie.html>
6. Система дошкільної освіти в Японії. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/sistema-doskilnoi-osviti-v-aponii-275539.html>
7. Як улаштована дошкільна освіта в Китаї. Презентація. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-doshkilna-osvita-v-kita-185091.html>
8. Конвенція про права дитини ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 20.11.1989 [Електронний ресурс]. Сайт Верховної Ради України: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_021

Тема 1.3. Наступність як основа передшкільної освіти

Наступність у контексті головних принципів реалізації передшкільної освіти: спадкоємності, неперервності, перспективності. Наступність як базис передшкільної освіти. Пріоритетні напрямки наступності між дошкільною та початковими освітніми ланками. Умови забезпечення наступності між ланками освіти – дошкільною та НУШ. Складові аспекти наступності: організаційний, методичний, практичний тощо. Взаємоузгодженість компетентностей дошкільної і початкової ланки як умова реалізації наступності

освіти. Компетентнісний підхід як фактор з'ясування якості освіти стосовно розробки критеріальних характеристик – компетентностей.

Стандарти дошкільної та початкової освіти як орієнтири для забезпечення наступності та синхронізації компетентностей стосовно дошкільної та шкільної (початкова школа) ланок освіти.

Опорні поняття: принцип, принципи реалізації освіти, спадкоємність, неперервність, перспективність, компетентність, компетентнісний підхід в освіті, наступність в передшкільній освіті.

Література:

Основна:

1. Богуш А. М. Підготовка студентів до здійснення наступності дошкільної і початкової ланок у системі безперервної освіти. https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2009/4_2009/14.pdf.pdf
2. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти — сходинки наступності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. №28. С. 23-27.
3. Взаємозв'язок та взаємоузгодженість. Наступність дошкільної та початкової освіти. *Дошкільне виховання*. №11. 2011. С. 16-20.
4. Волинець К. І., Волинець Ю. О., Стаднік Н. В. Теоретичні засади наступності дошкільної і початкової освіти як проблема сучасної освіти. *Електронне наукове фахове видання «Народна освіта»*. Вип. №2 (38). 2019. С. 19-28.
5. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
6. Ковшар О. В. Забезпечення принципу наступності дошкільної та початкової освіти в державних стандартах БКДО та ДСПО. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації: збірник наукових і навчально-методичних праць*. 2018. Вип. 7. Кривий Ріг : КДПУ. С. 3-7.

Додаткова:

1. Кушнір В. Сучасні виклики до передшкільної освіти в контексті завдань Нової української школи. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. В. Кушнір. 2020. Hameln: InterGING. С. 6-21.
2. Лисик О. Я. Реалізація принципу наступності між ЗДО і НУШ як психолого-педагогічна проблема. *Нова українська школа в дії: актуальні проблеми методик навчання та стратегії розвитку: матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (12 травня 2021 року)*. Рівне: РДГУ, 2021 р. С. 153.
3. Каньоса Н. Наступність дошкільного та початкового навчання в умовах Нової української школи. *Збірник наукових праць*. 2019. Вип. 26. Ч. 2. С. 260-266. URL: <http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/168997>
4. Поліщук О., Кривда В. Наступність у змісті передшкільної та початкової освіти. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. Валентини Кушнір. Hameln : InterGING, 2020. С. 47-72.

5. Яструб О. О. Синхронізація компетентностей дошкільної та початкової освіти як вимога сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. Вип.1 (48). С 473-477.

Інформаційні ресурси:

1. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні: Електронний ресурс. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/novij-bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-zabezpechit-pidvishennya-yiyi-yakosti-ta-vidpovidnist-mizhnarodnim-standartam-sergij-shkarlet>
2. Державний стандарт початкової освіти. 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
3. Заклад дошкільної освіти і Нова українська школа: як прокласти місток! URL: <https://dnz6.edu.vn.ua/nash-budn-ta-rozvagi/438-qzaklad-doshkilnoji-osvity-i-nova-ukrajinska-shkola-jak-proklasty-mistokq.html>
4. Закон України «Про освіту». URL: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-11.htm
5. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти / Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/list.pdf>
6. Всеукраїнська науково-практична конференція «Готовність дитини старшого дошкільного віку до навчання в умовах реформування української школи». 8 листопада 2022 р. <https://youtu.be/8l1um7ts0LY>

Тема 1.4. Готовність дітей до навчання у школі як складова передшкільної освіти

Поняття «готовність», «підготовка до школи», «шкільна зрілість», їх наукова характеристика. Сутність поняття готовності дітей до шкільного навчання. Загальна та спеціальна готовність до навчання у школі. Види готовностей дитини до шкільного навчання: психофізіологічна, інтелектуальна, особистісна, мотиваційна, вольова, соціальна. Сукупність принципів щодо формування готовності дошкільнят до навчання в школі та забезпечують успішність реалізації змісту, форм і методів виховно-освітнього процесу на ступені передшкільної освіти у ЗДО.

Дошкільна зрілість як результат підготовки дитини до школи. компоненти й показники дошкільної зрілості. Основні групи труднощів, з якими стикаються неготові до школи діти. Адаптація дітей до шкільного навчання, її структура та специфіка. Шкільна дезадаптація та шляхи її подолання.

Опорні поняття: *готовність, підготовка до школи, шкільна зрілість, види готовностей, шкільна незрілість, адаптація до школи, дезадаптація шкільна.*

Література:

Основна:

1. Адаптація до школи. Фізіологічна, психологічна і соціальна адаптація: динаміка і труднощі. <https://stud.com.ua/>
2. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти — сходинки наступності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. №28. С. 23-27.
3. Гавриш Н. В., Піроженко Т. О., Рогозянський О. С., Хартман О. Ю. Програмно-методичний комплекс «Впевнений старт» як освітня система. Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2020. С. 85-93.
4. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
5. Філімонова Т. В. Психолого-педагогічна підготовка дітей до школи: навч.-метод. посіб. Миколаїв: СПД Румянцева, 2020. 218 с.

Додаткова:

1. Бадюк Т. К. Готовність та адаптація першокласника до навчання в школі. Вінниця, ВРМЦЗО, 2012. 51 с.
2. Курчатова А. В., Вегера Т. М. Мотиваційна готовність дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі: співвідношення ключових понять. *Молодий вчений*. № 9 (109). Вересень, 2022. С. 78-82.
3. Піроженко Т. О. Соціально значущі цінності в життєдіяльності майбутнього школяра : методичні рекомендації / Т.О. Піроженко, Л.І. Соловйова, О.Ю. Хартман ; за ред. Т.О. Піроженко. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 32 с.
4. Філімонова Т. В. Наступність в роботі закладу дошкільної освіти і першого класу школи: навч.-метод. посіб. Миколаїв: СПД Румянцева, 2020. 276 с.
5. Шадюк О. Інноваційні підходи до організації наступності дошкільної та початкової ланок освіти. *Іноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 11.* / упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол.: Н. М. Коляда, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ. 2020. С. 219-123.
6. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / наук. кер. О.Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР - Україна». 2019. 488 с.

Розділ II

Практичні основи передшкільної освіти

Тема 2.1. Практичне підґрунтя забезпечення передшкільної освіти

Поняття «готовність», «компетентність», «професійна компетентність», «педагогічна компетентність педагога», їх наукова характеристика. Визначення вимог щодо компетентності вихователя та керівника ЗДО у Професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» та Професійному стандарті «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» у забезпеченні процесу підготовки дитини до навчання у школі, налагодження співпраці з вчителями НУШ і батьками майбутніх першокласників у даному контексті. Готовність вихователів до реалізації засад передшкільної освіти.

Організація розвивального середовища у реалізації засад передшкільної освіти.

Взаємодія із сім'єю щодо набуття дитиною передшкільної освіти та підготовки її до навчання у школі.

Опорні поняття: *готовність, компетентність, професійна компетентність, педагогічна компетентність педагога, Професійний стандарт, готовність вихователів, взаємодія із сім'єю, підготовка до школи.*

Література:

Основна:

1. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти: монографія; Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет» МОН України. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2015. 270 с.
2. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
3. Залізняка А. Вимоги до створення безпечного освітнього середовища передшкільної освіти. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. В. Кушнір. 2020. Hameln: InterGING. С. 92-112.
4. Калічак Ю. Формування компетентності вихователя закладів дошкільної освіти в процесі професійної підготовки. *Молодь і ринок*. №6 (161). 2018. С. 65-71.
5. Мачинська Н. Сучасні аспекти професійної підготовки фахівців педагогічної освіти у векторі передшкільної освіти. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. В. Кушнір. 2020. Hameln: InterGING. С. 225-243.

Додаткова:

1. Грицкова Ю. В. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи з сім'єю дитини передшкільного віку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр.

/ Класич. приват. ун-т. Запоріжжя : КПУ, 2019. Вип. 62, т. 2. – С. 50–54.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/2673>

2. Купрієнко В. І. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти, початкової школи і батьків щодо формування готовності дошкільників до школи. *Сучасні стратегії, цінності й пріоритети дошкільної та початкової освіти*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 24 листопада 2021 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНО» ДОР». / Наук. ред. В. В. Шинкаренко. 2021. С. 212-219.
3. Крутій К. Освітній простір дошкільного навчального закладу: монографія : у 2 ч. : Освіта, 2009. Ч. 1. 302 с.
4. Лесіна Т. М. Передшкільна освіта дітей: деякі аспекти професійної підготовки вихователя до стимулювання їхньої просоціальної активності. *Наукові записки ЦДУ імені В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 150. 2019. С. 80-85.

Інформаційні ресурси:

1. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти»
<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
2. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти». <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/profesijnij-standart-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

Тема 2.2. Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи

Карта готовності дошкільника до школи. Законодавча база діагностичної роботи щодо з'ясування готовності дитини 6-7 років до навчання у школі. Методики діагностики: М. Гінзбург, А. Керна – Я. Йірасика, Дж. Равена, О. Кравцової. Адаптовані тести інтелекту Г. Айзенка. Інші методики діагностики готовності дошкільника до школи

Опорні поняття: *діагностика, методики діагностики, готовність дошкільника до школи, діагностика готовності дошкільника до школи.*

Література:

Основна:

1. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
2. Філімонова Т. В. Психолого-педагогічна підготовка дітей до школи: навч.-метод. посіб. Миколаїв: СПД Румянцева, 2020. 218 с.
3. Яременко О. В. Корекція розвитку. Готовність дитини до навчання в школі (діагностична методика). Київ. 2015. 12 с.

Інформаційні ресурси:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Готовність дитини старшого дошкільного віку до навчання в умовах реформування української школи». 8 листопада 2022 р. <https://youtu.be/8l1um7ts0LY>
2. Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Готовність дитини старшого дошкільного віку до систематичного навчання в школі». МОН України; Інст-т психології ім. Г.Костюка. 06, 13, 20 квітня 2023 р. <https://youtu.be/Ykh-xKxfg5U>
3. Піроженко Т. О, Карабаєва І. І., Соловйова Л. І., Хартман О. Ю. Вивчення готовності дітей старшого дошкільного віку до систематичного навчання в умовах реформування української школи. 2022. <https://lib.iitta.gov.ua/732153/>
4. Сайт МОН України <https://mon.gov.ua/ua/>
5. Філімонова Т. В. Наступність в роботі закладу дошкільної освіти і першого класу школи: навчально-методичний посібник. Миколаїв : СПД Румянцева, 2020. 276 с.

МАТЕРІАЛИ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»

Тематика занять і самостійної роботи

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для форм навчання	
		Д	З
1.1	Теоретичні засади передшкільної освіти	2	2
1.2	Компаративний педагогічний аналіз зарубіжного досвіду передшкільної освіти	2	
1.3	Наступність як основа передшкільної освіти	2	
1.4	Готовність дітей до навчання у школі як складова передшкільної освіти	2	2
1.5	Практичне підґрунтя забезпечення передшкільної освіти	2	
1.6	Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	2	
Разом		12	4

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для форм навчання	
		Д	З
1.1	Теоретичні засади передшкільної освіти	2	
1.2	Компаративний педагогічний аналіз зарубіжного досвіду передшкільної освіти	2	
1.3	Наступність як основа передшкільної освіти	2	2
1.4	Готовність дітей до навчання у школі як складова передшкільної освіти	2	
1.5	Практичне підґрунтя забезпечення передшкільної освіти	2	2
1.6	Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	2	
Разом		12	4

ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для форм навчання	
		Д	З
1.1	Теоретичні засади передшкільної освіти		2
1.2	Компаративний педагогічний аналіз зарубіжного досвіду передшкільної освіти	2	
1.3	Наступність як основа передшкільної освіти		
1.4	Готовність дітей до навчання у школі як складова передшкільної освіти	4	2
1.5	Практичне підґрунтя забезпечення передшкільної освіти	4	2
1.6	Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	4	2
Разом		12	8

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для форм навчання	
		Д	З
1.1	Теоретичні засади передшкільної освіти	10	15
1.2	Компаративний педагогічний аналіз зарубіжного досвіду передшкільної освіти	5	20
1.3	Наступність як основа передшкільної освіти	15	20
1.4	Готовність дітей до навчання у школі як складова передшкільної освіти	10	15
1.5	Практичне підґрунтя забезпечення передшкільної освіти	20	17
1.6	Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	20	17
Разом		80	104

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекція, дискусія, співбесіда, інтерактивні, створення проблемних ситуацій, самостійна робота з науковою літературою, самостійна робота під керівництвом викладача, робота в мережі Internet, складання відео добірок та відеопрезентації тощо.

ФОРМИ І МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

методи усного контролю: опитування, диспут, обговорення творчих робіт, усна доповідь.

методи письмового контролю: самостійна робота, підсумкова контрольна модульна робота у письмовому вигляді (реферат), укладання відеоматеріалів, підсумковий вид навчального контролю (екзамен).

ВИДИ РОБІТ ДЛЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Змістовий Розділ1. Відео презентація на тему: «Специфіка організації підготовки дітей до школи у різних країнах світу»

Критерії оцінювання презентації	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
Науковість викладу змісту проекту	2 бали
Повнота виконання та презентація результатів	3 балів
Усього	5 балів

Модульний контроль: участь у форматі неформальної освіти / реферат

Вимоги до участі в одній із форм отримання неформальної освіти з питань передшкільної освіти

У межах модульного контролю вивчення матеріалів навчальної дисципліни передбачена проходження здобувачами освіти форм підвищення кваліфікації у форматі неформальної освіти – вебінарах, курсах, тренінгах тощо. Обов'язковою умовою є отримання Сертифікату, який підтверджує специфіку заходу, участь здобувача освіти та кількість отриманих щодо цього кредитів (годин). За отримання одного сертифікату студенту нараховується 10 балів. Додаткові бали за участь у заходах неформальної освіти можуть нараховуватися у межах балів за залік.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Денна форма навчання

При **поточному контролі оцінці підлягають**: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах (високий, середній, достатній, недостатній, нульовий); активність при обговоренні питань; результати виконання робіт різних видів тощо. При виставленні балів за поточний контроль **оцінці підлягають**: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, самостійне опрацювання тем теоретичного матеріалу; опрацювання завдань для практичних і лабораторних занять, презентація матеріалу тощо.

Особа, яка проходить контроль, не має права використовувати будь-яку зовнішню (сторонню) допомогу.

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися за використання таких складових:

Кількість балів	Тема	Вид самостійної роботи
7 б.	1.1. Теоретичні засади передшкільної освіти	Укладання термінологічного поля – 4 б., аналіз програм – 3 б.
14 б.	1.2 Компаративний педагогічний аналіз зарубіжного досвіду передшкільної освіти	Укладання відеоматеріалів (5 б.) та доповідь на їх основі (4 б.) Робота із сайтами вузів інших країн (спец. <i>Preschool Education</i>) (5 б.).
13 б.	1.3. Наступність як основа передшкільної освіти	Аналіз нормативних документів (3 б.). Розробка матеріалів диспуту (6 б.). Участь у диспуті (4 б.)
6 б.	1.4. Готовність дітей до навчання у школі як складова передшкільної освіти	Робота з матеріалами (3 б.). Виступ з матеріалами на семінарі (3 б.)
12 б.	2.1. Практичне підґрунтя забезпечення передшкільної освіти	Розробка матеріалів дистанційної форми взаємодії з батьками. Виступ на лабораторному занятті (6 б.+ 6 б.)
8 б.	2.2. Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	Укладання добірки методик діагностування готовності дитини до навчання у школі (4 б.). Захист роботи (4 б.)
10 б.	<i>Модульна контрольна робота</i>	<i>Неформальна освіта, підвищення кваліфікації з проблематики передшкільної освіти / реферат</i>
30 б.	Екзамен (тестування)	Пропонується 30 питань за 1 б. кожне

Денна форма навчання

<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Підсумковий контроль</i>	<i>Екзамен</i>	<i>Сума</i>
БАЛИ				
36	24	10	30	100

Види контролю до модулів Види робіт, що визначають оцінювання:

Практичні заняття:

Відповідь – 3 б.* 6 = 18 б.

Лабораторні заняття:

Активна участь – 3 б.* 6 = 18 б.

Самостійна робота:

Конспектування – 2 б.* 8 = 16 б.

Добір відеоматеріалів та їх письмовий аналіз – 2 б.* 1 = 2 б.

Робота з діагностичними методиками – 2 б.* 3 = 6 б.

Підсумкова робота (реферат / участь у неформальній освіті) - 10 б.

Екзамен (тести) – 30 балів

100 б.

Заочна форма навчання

<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Підсумковий контроль</i>	<i>Екзамен</i>	<i>Сума</i>
БАЛИ				
27	33	10	30	100

Види контролю до модулів Види робіт, що визначають оцінювання:

Практичні заняття:

Відповідь – 5 б.* 3 = 15 б.

Лабораторні заняття:

Активна участь – 3 б.* 4 = 12 б.

Самостійна робота:

Конспектування = 12 б.

Розробка занять та інших методичних матеріалів – 6 б.* 3 = 18 б.

Робота з діагностичними методиками – 3 б.* 1 = 3 б.

Підсумкова робота (реферат / участь у неформальній освіті) - 10 б.

Екзамен –30 балів

100 б.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно» А	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь
«добре» ВС	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно» DE	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову
«незадовільно» FX, F	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно», ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Підручники;
- Монографії;
- Науково-методична література;
- Періодична преса та дошкільна періодика;
- Веб-ресурси;
- Бібліотечний каталог.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НИХ

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Практичне заняття №1

Тема 1.1. Теоретичні аспекти передшкільної освіти (2 год.)

Вид заняття: семінар-доповідь (повідомлення).

Етапи проведення заняття

I. Обговорення теоретичного матеріалу.

1. Передшкільна освіта як педагогічна категорія в контексті модернізації НУШ та дошкільної освіти.
2. Організаційні основи передшкільної освіти.
3. Передшкільна освіта в концепції збереження дитинства.

II. Підсумок.

Основні поняття: освіта, зміст освіти, державний стандарт освіти, передшкільна освіта, реформування освіти, освітня ланка, передшкільний вік, дитинство.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- розуміти сутність поняття «передшкільна освіта»;
- розуміти специфіку становлення й розвитку передшкільної освіти в Україні та чинники (соціально-економічні, політичні, ідеологічні, законодавчо-нормативні тощо) впливу на даний процес;
- знати законодавчо-нормативну базу передшкільної освіти у контексті національної освіти та освітніх реформ останніх десятиліть;
- розуміти, якою мірою реформи Концепції Нової української школи пов'язані із модернізацією дошкільної і передшкільної освіти;
- знати вікові межі передшкільного періоду за різними законодавчими джерелами;
- розуміти специфіку періоду дитинства та дошкільного дитинства;
- знати основні наукові підходи до організації процесу підготовки дитини до школи у контексті збереження дитинства;
- уміти здійснювати аналіз документів законодавчо-нормативної бази у галузі національної освіти, НУШ, дошкільної та передшкільної освіти;

Рекомендації з підготовки питань заняття

У підготовці до заняття проаналізуйте запропоновану законодавчо-нормативну базу щодо реформування національної освітньої системи. Особливу увагу зверніть на аналіз законодавчих документів, присвячених

реалізації Концепції Нової української школи.

Проаналізуйте державні стандарти початкової та дошкільної освіти й письмово занотуйте їхні основні позиції: мета, завдання реалізації, компетентності стосовно здобувачів освіти, основні підходи до реалізації компетентного підходу за освітніми напрямками / освітніми галузями тощо.

На основі знань вікової та дитячої психології визначте, яким є новоутворення стосовно періоду старшого дошкільного дитинства та молодшого шкільного віку. Визначте у матеріалах підготовки до заняття, якою мірою ці психологічні характеристики мають слугувати орієнтирами для вихователів і вчителів.

З'ясуйте, що входить у зміст поняття «*вирівнювання стартових можливостей старших дошкільників*» і зазначте, якою мірою цьому сприяє передшкільна освіта.

Поглибте свої уявлення стосовно ґенези змісту передшкільної освіти, ознайомившись із монографією Степанової Т. М. «Трансформації змісту передшкільної освіти в історії розвитку вітчизняної дошкільної педагогіки: методологія, теорія, практика (кінець ХІХ-ХХ століття). Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 424 с.

У підготовці до останнього питання практичного заняття при аналізі наукових поглядів на проблему дитинства визначте, якою мірою вони стосуються визначення віку дитини щодо вступу до школи.

Перевірте свої знання

1. Надайте визначення терміну «передшкільна освіта». Розкрийте широке та вузьке трактування даного поняття.
2. Які складові даного поняття Ви визначаєте як найбільш важливі стосовно специфіки передшкільної освіти? Обґрунтуйте свою думку.
3. Чим на Вашу думку відрізняються поняття «передшкільна освіта» та «передшкільна підготовка дітей»? Обґрунтуйте свою думку.
4. Які законодавчо-нормативні документи скеровують розвиток передшкільної освіти в Україні? Коротко охарактеризуйте найбільш важливі з них.
5. Чим визначається специфіка змісту передшкільної освіти від дошкільної освіти?
6. Якою мірою співупорядковуються зміст дошкільної та передшкільної освіти?
7. Назвіть основні завдання передшкільної освіти та акцентуйте, який саме аспект розвитку дитини, підготовки її до школи тощо визначається у реалізації даного завдання.
8. На основі знань дитячої психології розкрийте сутність поняття «вікові новоутворення» стосовно розвитку дитини передшкільного віку.
9. Назвіть складові освіти, які забезпечують повноцінний особистісний розвиток дитини.

Література:

Основна:

1. Богуш А. М. Дитинство в сучасному освітньому просторі. *Країна дошкілля*. 2014. №1-3. С. 3-6.
2. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти: монографія; Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет» МОН України. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2015. 270 с.
3. Степанова Т.М. Трансформації змісту передшкільної освіти в історії розвитку вітчизняної дошкільної педагогіки (кінець ХІХ–ХХ століття): монографія. Київ: Вид-во «Видавничий Дім «Слово», 2011 р. 424 с.
4. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.

Додаткова:

1. Ковшар О. В. Здійснення організації передшкільної освіти на засадах дитиноцентризму. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 65. С. 183-199.
2. Поніманська Т. І. Соціокультурні засади проблеми дитинства в контексті концепції гуманістичного виховання. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. праць. Київ; Житомир, 2003. Кн. 1. С. 24–28.

Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про дошкільну освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
2. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Нова українська школа. Сайт МОН України. <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
4. Рекомендації комітетських слухань щодо дошкільної освіти (2020) Режим доступу: <https://www.auc.org.ua/novyna/u-rekomendaciyah-komitetskyh-sluhan-vrahovanopropozyciyi-amu-shchodo-doshkilnoyi-osvity>

Практичне заняття №2

Тема 1.2. Компаративний педагогічний аналіз зарубіжного досвіду передшкільної освіти (2 год.).

Вид заняття: обговорення творчих робіт.

Етапи проведення заняття

1. *Обговорення теоретичного матеріалу:* «Зарубіжний педагогічний досвід підготовки дітей до школи як чинник реформування національної передшкільної освіти».

2. Перегляд матеріалів інтерактивної презентації досвіду зарубіжних країн з підготовки дітей до школи.
3. Підсумок та рекомендації викладача.

Основні поняття: педагогічна компаративістика, порівняльна педагогіка, педагогічний досвід зарубіжних країн, зарубіжний досвід передшкільної освіти.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- розуміти специфіку педагогічної компаративістики як науки, на основі даних якої визначається можливість організації передшкільної освіти в Україні;
- уміти працювати з пошуковими електронними ресурсами та джерелами, які надають інформацію про передшкільну освіту зарубіжних країн та їхню практику підготовки дитини до школи;
- уміти опрацювати електронні ресурси, пов'язані
- уміти укладати інтерактивну (мультимедійну) презентацію;
- уміти співвідносити розроблені матеріали презентації із логікою коментаря до неї;
- уміти обґрунтовувати власні думки у процесі обговорення матеріалів заняття у колективній роботі.

Рекомендації з підготовки питань заняття

Для якісної підготовки щодо участі у семінарі у формі перегляду та аналізу творчих відеодобірок, ознайомтеся із прикладами світової практики передшкільної освіти щодо підготовки дітей до школи.

Підготуйте на цій основі власну творчу роботу з необхідним аналітичним коментарем, в якому прозвучать важливі позиції щодо організації передшкільної освіти в обраній Вами країні, участі держави в функціонуванні цієї освітньої ланки, специфіки підготовки дітей до школи тощо.

Зазначте, які з розглянутих Вами аспектів зарубіжного досвіду передшкільної освіти є близькими вітчизняній дошкільній освіті та справі підготовки дітей до школи. Вкажіть, які підходи щодо забезпечення якісної передшкільної підготовки дітей у країнах зарубіжжя ще не реалізовані у нашій освіті? Якими Ви вбачаєте шляхи реалізації позитивного зарубіжного досвіду передшкільної освіти до вітчизняної дошкільної освіти?

Важливим аспектом підготовки сучасного здобувача освіти другого (магістерського) рівня є його уміння вивчати різні аспекти майбутньої професійної діяльності, використовуючи світові ресурси бібліотек, сайтів зарубіжних університетів щодо ознайомлення зі спорідненими освітніми програмами, методичним забезпеченням до них. Спробуйте реалізувати свої можливості щодо вивчення зарубіжного досвіду підготовки фахівців передшкільної освіти через роботу з інтернет-ресурсами за проблемою, яка розглядається на семінарському занятті.

Перевірте свої знання

1. Якою є мета педагогічної компаративістики як науки?
2. Яким чином можна використовувати компаративні дослідження у визначенні шляхів реформування передшкільної освіти в Україні?
3. Досвід якої із країн щодо організації передшкільної підготовки дітей є, на Вашу думку, найбільш цікавим щодо його урахування у вітчизняній передшкільній освіті?
4. Чому, на Вашу думку, у практиці кількох європейських країн зберігається практика материнських шкіл у якості форми дошкільної та передшкільної освіти?
5. Наведіть приклади досвіду передшкільної підготовки в обраній Вами країні, де простежується мета – згладжування індивідуальних відмінностей дітей у їхній готовності до школи.
6. Що слугує законодавчою базою регулювання дошкільної / передшкільної освіти в Україні та зарубіжних країнах?
7. Чим можна пояснити, що у багатьох країнах світу було визначено 5-й рік життя як вік підготовки дитини до школи?
8. Наведіть приклади того, як ментальність населення певної країни впливає на специфіку організації передшкільної освіти у ній.
9. На основі Ваших знань з історії педагогіки визначте, якою мірою у практиці сучасних материнських шкіл Франції зберігаються педагогічні ідеї Я.-А. Коменського щодо материнської школи та підготовки у ній дітей до школи.
10. Чим, на Вашу думку, відрізняється світова практика підготовки дітей до школи у формах дошкільної освіти й т.зв. «нульові класи при школах» (*назва взята узагальнено*)? Обґрунтуйте свою думку.

Література:

Основна:

1. Гарбар С. Зарубіжний досвід передшкільної освіти. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. В. Кушнір. 2020. Hameln: InterGING. С. 22-46.
2. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
3. Мельниченко Н. Законодавче регулювання дошкільної освіти у країнах - членах ЄС та можливість застосування цього досвіду в Україні Режим доступу: <http://www.pravnuk.info/2013-12-27-15-15-31/884-zakonodavche-regulyvannyadoshkilno%D1%97-osviti-u-kra%D1%97nax-chlenax-yes-ta-mozhlivist-zastosuvannya-cogodosvidu-v-ukra%D1%97ni.html>

Допоміжна:

1. Порівняльна педагогіка: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 015 «Професійна

освіта», денної та заочної форми навчання; упоряд. Є.Л. Скворчевська. Харків: ДБТУ, 2022. 117 с.

Інформаційні ресурси:

1. Дошкільна освіта в Німеччині <http://evropa.org.ua/edu/17.htm>
2. Система дошкільної освіти в Фінляндії. Режим доступу: <https://rabota-v-finlandii.com.ua/zhizn/doshkolnoe-obrazovanie.html>
3. Система дошкільної освіти в Японії. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/sistema-doskilnoi-osviti-v-aponii-275539.html>
4. Як улаштована дошкільна освіта в Китаї. Презентація. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-doshkilna-osvita-v-kita-185091.html>
5. Освіта для дітей у Канаді: дошкільна та шкільна. Режим доступу: <https://abroadz.com/kanada-obrazovanie-dlya-detej/>

Практичне заняття №3

Тема 1.3. Наступність як основа передшкільної освіти

Вид заняття: *семінар-диспут.*

Етапи проведення заняття

I. Обговорення теоретичного матеріалу.

1. Наступність у контексті головних принципів реалізації передшкільної освіти.
2. Наступність як базис передшкільної освіти.
3. Взаємоузгодженість компетентностей дошкільної і початкової ланки як умова реалізації наступності освіти.

II. Підсумок.

Основні поняття: *принцип, принципи реалізації освіти, спадкоємність, неперервність, перспективність, компетентність, компетентнісний підхід в освіті, наступність в передшкільній освіті.*

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- розуміти сутність понять «наступність», «спадкоємність», «неперервність», «перспективність», «компетентність» з огляду на сутність передшкільної освіти;
- знати головні принципи, що визначають концептуальні засади національної освіти та їх вплив на модернізацію передшкільної освіти;
- розуміти співупорядкованість понять «наступність», «спадкоємність», «неперервність», «перспективність», «наступність в освіті» з огляду на специфіку передшкільної освіти;
- уміти опрацювати відеоматеріали, пов'язані із проведенням заходів (всеукраїнських конференцій, вебінарів, тренінгів тощо),

аналізувати їхні дані у свої наукових розробках та доповідях на практичних заняттях, дискусіях тощо;

- розуміти сутність поняття «наскрізні уміння» стосовно дитини старшого дошкільного віку як майбутнього школяра;
- розуміти, як відбувається процес формування ключових компетентностей під час здобуття дошкільної освіти.

Рекомендації з підготовки питань заняття

З'ясування сутності ключових понять, пов'язаних із наступністю в освіті вимагає визначення співупорядкованості ряду понять, представлених у завданнях до семінару. Укладіть логічну схему взаємоупорядкованості цих понять та поясніть логіку цієї схеми стосовно дієвості передшкільної освіти.

Визначте, чим характеризуються наскрізні уміння та навички (академічні та загальні) стосовно дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Вкажіть, яка робота проводиться у закладах дошкільної освіти з формування у майбутніх школярів необхідних у подальшому навчанні наскрізних умінь? Академічних (твердих, навчальних) умінь? М'яких (загальних) навичок? Аргументуйте свою думку прикладами аналізу наукових джерел; досвіду роботи вихователів, висвітленого у дошкільній періодиці.

На основі опрацювання запропонованих до теми джерел, підготуйте Ваші матеріали для участі у диспуті на семінарі за темою «У чому наступність між дошкільною та початковою освітою прослідковується, у чому порушується?». Визначте для себе, наскільки переконливими будуть Ваші думки у такій конструктивній формі роботи.

Перевірте свої знання

1. Які з головних принципів визначають концептуальні засади національної освіти?
2. Розкрийте зміст поняття «неперервність освіти». В яких державних законодавчих документах визначено пріоритетність наряду неперервності освіти в Україні? Пов'яжіть вплив неперервності, перспективності та наступності освіти з процесом розвитку та становлення особистості в її індивідуальній еволюції.
3. Розкрийте поняття «наступність» та «наступність в освіті». Поясніть, чим визначається еволюційність даного процесу.
4. Розкрийте зміст поняття «неперервна освіта» стосовно існуючої в Україні системи освіти.
5. Якою мірою співвідноситься принцип спадкоємності із принципами наступності та неперервності в освіті? Обґрунтуйте свою думку.
6. Розкрийте поняття «наступність» та «наступність в освіті». Поясніть, чим визначається еволюційність даного процесу.
7. На основі перегляду матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Готовність дитини старшого дошкільного віку до навчання в умовах реформування української школи». 8 листопада 2022 р.

<https://youtu.be/8l1um7ts0LY>. визначте, чим характеризуються наскрізні уміння та навички (академічні та загальні) стосовно дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

8. Розкрийте, як відбувається процес формування ключових компетентностей під час здобуття дошкільної освіти.

Література:

Основна:

1. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти — сходинок наступності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. №28. С. 23-27.
2. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти: монографія; Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет» МОН України. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2015. 270 с.
3. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
4. Поліщук О., Кривда В. Наступність у змісті передшкільної та початкової освіти. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. Валентини Кушнір. Hameln : InterGING, 2020. С. 47-72.

Допоміжна:

1. Наступність дошкільного навчального закладу і початкової школи у вихованні дітей / за ред. Лисенко Н.В. Київ: Вид-во «Видавничий Дім «Слово», 2013. 296 с.
2. Ковшар О. В. Забезпечення принципу наступності дошкільної та початкової освіти в державних стандартах БКДО та ДСПО. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації: збірник наукових і навчально-методичних праць*. 2018. Вип. 7. Кривий Ріг : КДПУ. С. 3-7.
3. Яструб О. О. Синхронізація компетентностей дошкільної та початкової освіти як вимога сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. Вип.1 (48). С 473-477.

Інформаційні ресурси:

1. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні: Електронний ресурс. URL:<https://mon.gov.ua/ua/news/novij-bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-zabezpechit-pidvishennya-yiyi-yakosti-ta-vidpovidnist-mizhnarodnim-standartam-sergij-shkarlet>
2. Державний стандарт початкової освіти. 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
3. Закон України «Про освіту». URL: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-11.htm
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти / Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/list.pdf>

Практичне заняття №4

Тема 1.4. Готовність дітей до навчання у школі як складова передшкільної освіти (2 год.)

Вид заняття: семінар-диспут

Етапи проведення заняття

I. Питання до обговорення

1. Сутність поняття готовності дітей до шкільного навчання.
2. Види готовностей дитини до шкільного навчання.
3. Дошкільна зрілість як результат підготовки дитини до школи.
4. Адаптація дітей до шкільного навчання.

II. Створення карти готовності дитини до школи

III. Презентація результатів роботи на семінарі.

IV. Підсумок.

Опорні поняття: готовність, підготовка до школи, шкільна зрілість, види готовностей, шкільна незрілість, адаптація до школи, дезадаптація шкільна.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- розуміти сутність понять «готовність», «підготовка до школи», «шкільна зрілість» з огляду на сутність передшкільної освіти;
- розуміти специфіку процесу підготовки дитини до школи;
- розуміти специфіку загальної готовності до навчання у школі.
- розуміти специфіку спеціальної готовності дитини до навчання у школі.
- знати види готовності дитини до шкільного навчання;
- уміти обґрунтувати специфіку кожного із видів готовності до навчання у школі;
- уміти розкрити специфіку поняття «шкільна зрілість» та пов'язати дане поняття із нормативною базою дошкільної освіти;
- уміти по

Рекомендації з підготовки питань заняття

Укладіть схему-конструкт щодо видів готовності до шкільного навчання та їх змісту. З'ясуйте, чим обумовлюється специфіка кожного із видів готовності, як вони взаємопов'язані між собою.

Проаналізуйте одну із Програм розвитку й виховання дитини дошкільного віку. Зазначте, якою мірою у ній представлено питання щодо підготовки дітей до школи.

Задля визначення сучасних підходів до реалізації наступності в освіті, взаємоузгодженості дошкільної і початкової шкільної освітніх ланок важливим визначається ознайомлення із матеріалами всеукраїнських заходів, які проводяться на державному рівні з цієї проблематики.

Для забезпечення Вашої якісної підготовки щодо участі у диспуті на семінарі, перегляньте, зокрема, такі матеріали:

- 1) Відео звіт про роботу Всеукраїнської науково-практичної конференції «Готовність дитини старшого дошкільного віку до навчання в умовах реформування української школи». 8 листопада 2022 р. <https://youtu.be/8l1um7ts0LY>.
- 2) Відео звіт про роботу Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції «Готовність дитини старшого дошкільного віку до систематичного навчання в школі». МОН України; Інст-т психології ім. Г.Костюка. 06, 13, 20 квітня 2023 р. <https://youtu.be/Ykh-xKxfg5U>

Занотуйте, які питання порушувалися на цих конференціях у руслі забезпечення наступності між освітніми ланками. Чи розглядалися питання, пов'язані з передшкільною освітою? Яка проблематики простежується головною: готовність дитини до школи, забезпечення наступності, діагностика готовності до навчання у школі? Підготуйтеся до аргументації своєї думки в диспуті.

Перевірте свої знання

1. Як Ви розумієте поняття «готовність до школи»?
2. Якою мірою готовність дитини до школи пов'язана із спеціально організованою підготовкою дитини? Умовами її зростання у сім'ї? Іншими факторами?
3. Що розуміється під психологічною готовністю дитини до шкільного навчання?
4. Розкрийте структурні елементи психологічної готовності дитини до навчання у школі.
5. Назвіть критерії готовності дитини до шкільного навчання.
6. Що розуміється під особистісною готовністю дошкільного навчання?
7. Як Ви розумієте сутність мотиваційної готовності дитини до шкільного навчання? Наведіть приклади такої готовності.
8. Схарактеризуйте специфіку інтелектуальної готовності дитини до навчання у школі.
9. Якою мірою вольова готовність пов'язана із мотиваційною та соціальною готовністю дитини до шкільного навчання?
10. Назвіть фактори впливу на позитивну адаптацію дитини до шкільного навчання.
11. Що, на Вашу думку, найбільшою мірою впливає на дезадаптованість дітей до навчання у школі? Які шляхи вирішення цієї проблеми Ви можете запропонувати?
12. Назвіть складові програмно-методичного комплексу «Впевнений старт».
13. На які вікові категорії дітей розраховано комплекси програм «Впевнений старт»?
14. Якою мірою у програмі «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку та методичному забезпеченні до неї реалізуються завдання передшкільної освіти? Доведіть свою думку.

Література:

Основна:

1. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти: монографія; Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет» МОН України. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2015. 270 с.
2. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
3. Піроженко Т. О. Соціально значущі цінності в життєдіяльності майбутнього школяра : методичні рекомендації / Т.О. Піроженко, Л.І. Соловійова, О.Ю. Хартман ; за ред. Т.О. Піроженко. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 32 с.
4. Тимченко А. А. Актуальні проблеми педагогіки початкової освіти (для змішаного навчання): навч.-метод. посіб. Миколаїв: Видавець Румянцева Г. В. 2022. 211 с.

Додаткова:

1. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти – сходинки наступності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка.* 2017. №28. С. 23-27.
2. Філімонова Т. В. Психолого-педагогічна підготовка дітей до школи: навч.-метод. посіб. Миколаїв: СПД Румянцева, 2020. 218 с.

Інформаційні ресурси:

1. Адаптація до школи. Фізіологічна, психологічна і соціальна адаптація: динаміка і труднощі. <https://stud.com.ua/>
2. Державний Базовий компонент дошкільної освіти в Україні: Електронний ресурс. URL:<https://mon.gov.ua/ua/news/novij-bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-zabezpechit-pidvishennya-yiyi-yakosti-ta-vidpovidnist-mizhnarodnim-standartam-sergij-shkarlet>
3. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) (2021). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/605/0be/86b/6050be86b4f68482865820.pdf> .
4. Методичні рекомендації щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу. 2018 р. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/1-klas-nysh/nmo-923-nakaz.pdf>
5. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк та ін. / За заг. наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ: Українська академія дитинства, 2017. 80 с. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programa-vpevnenii-start-2017.rar>

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Практичне заняття №5

Тема 2.1. Практичне підґрунтя забезпечення передшкільної освіти (2 год.)

Вид заняття: семінар-доповідь (повідомлення).

Етапи проведення заняття

I. Обговорення теоретичного матеріалу

1. Готовність вихователів до реалізації засад передшкільної освіти.
2. Організація розвивального середовища у реалізації засад передшкільної освіти.
3. Взаємодія із сім'єю щодо набуття дитиною передшкільної освіти та підготовки її до навчання у школі.

II. Підсумок.

Опорні поняття: готовність, компетентність, професійна компетентність, педагогічна компетентність педагога, Професійний стандарт, готовність вихователів, взаємодія із сім'єю, підготовка до школи.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- розуміти сутність понять «готовність», «компетентність», «професійна компетентність», «педагогічна компетентність педагога», у тому числі – у спрямуванні на сутність передшкільної освіти та реалізації її завдань;
- уміти аналізувати зміст Професійних стандартів у галузі дошкільної освіти (Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» та Професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти») щодо визначення специфіки підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти до реалізації завдань передшкільної освіти, забезпечення процесу підготовки дитини до навчання у школі, налагодження співпраці з вчителями НУШ та батьками майбутніх першокласників у даному контексті;
- знати структуру професійної компетентності вихователя передшкільної ланки та уміти рефлектувати стовно рівня власної компетентності як сучасного фахівця дошкільної освіти;
- знати специфіку створення розвивального середовища в організації передшкільної освіти;
- знати специфіку взаємодії із сім'єю щодо набуття дитиною передшкільної освіти та підготовки її до навчання у школі;
- уміти розробляти документацію для проведення форм взаємодії (очно та дистанційно) із сім'єю з питань підготовки дитини до шкільного навчання.

Рекомендації з підготовки питань заняття

Головними нормативними документами, на які доцільно спитатися у підготовці відповіді на перше питання заняття, є Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» та Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» «Вихователь закладу дошкільної освіти»). Проаналізуйте їх зміст і визначте, які професійні обов'язки (трудові функції) спрямовані на забезпечення ключових положень передшкільної освіти.

Проаналізуйте сучасні підходи до створення та функціонування освітньо-розвивального середовища у ЗДО. Пов'яжіть даний процес із світовою практикою створення середовища розвитку дитини.

У розкритті останнього питання практичного заняття акцентуйте на специфіці форм взаємодії з батьками стосовно підготовки дітей до школи.

Перевірте свої знання

1. Проаналізуйте, якою мірою відображені засади передшкільної освіти у Професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» стосовно загальних компетентностей даного педагогічного працівника.
2. Розкрийте зміст кількох найбільш значущих трудових функцій вихователя (за Професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти») стосовно реалізації мети і завдань передшкільної освіти та забезпечення наступності в дошкільній та початковій освітніх ланках.
3. Як відображені завдання передшкільної освіти у визначених трудових функціях керівника ЗДО за Професійним стандартом «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»? Здійсніть такий аналіз стосовно кількох, найбільш вагомих, на вашу думку, трудових функцій (професійних компетентностей за трудовою дією або групою трудових дій).
4. Чому, на вашу думку, основними новаціями в контексті реформ Нової української школи та данки дошкільної освіти визнано компетентнісну парадигму освіти й педагогіку партнерства?
5. Яке місце визначив компетентнісний підхід у державному стандарті дошкільної освіти?
6. Хто з педагогів – вчитель початкових класів, вихователь ЗДО, педагог позашкільної освіти, на Вашу думку, може найбільш кваліфіковано й компетентно здійснювати підготовку дитини до школи? Обґрунтуйте свою думку.
7. Рефлексуйте, наскільки Ви професійно готові до здійснення обов'язків вихователя дітей дошкільного віку? До реалізації завдань передшкільної освіти?
8. Які із складових освітньо-розвивального середовища передшкільної освіти Ви вважаєте найбільш функціональними? Чому саме?

9. Розкрийте специфіку взаємодії ЗДО та НУШ із сім'єю щодо підготовки дитини до школи в умовах запровадження дистанційного формату освіти та комунікацій.

Література:

Основна:

1. Залізник А. Вимоги до створення безпечного освітнього середовища передшкільної освіти. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. В. Кушнір. 2020. Hameln: InterGING. С. 92-112.
2. Крутій К. Освітній простір дошкільного навчального закладу: монографія : у 2 ч. : Освіта, 2009. Ч. 1. 302 с.
3. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
4. Філімонова Т. В. Психолого-педагогічна підготовка дітей до школи: навч.-метод. посіб. Миколаїв: СПД Румянцева, 2020. 218 с.

Додаткова:

1. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти – сходинки наступності. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. Вип. 28. С. 23–27.
2. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти: монографія; Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет» МОН України. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2015. 270 с.
3. Лесіна Т. М. Передшкільна освіта дітей: деякі аспекти професійної підготовки вихователя до стимулювання їхньої просоціальної активності. *Наукові записки ЦДУ імені В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 150. 2019. С. 80-85.

Інформаційні ресурси:

1. Заклад дошкільної освіти і Нова українська школа: як прокласти місток !. URL: <https://dnz6.edu.vn.ua/nash-budn-ta-rozvagi/438-qzaklad-doshkilnoji-osvity-i-nova-ukrajinska-shkola-jak-proklasty-mistokq.html>
2. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
3. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти». <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/profesijnij-standart-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

Практичне заняття №6

Тема 2.2. Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи (2 год.)

Вид заняття: ділова гра.

Етапи проведення заняття

1. Карта готовності дошкільника до школи.
2. Законодавча база діагностичної роботи.
3. Методики діагностики: М. Гінзбург, А. Керна – Я. Йірасика, Дж. Равена, О. Кравцової.
4. Адаптовані тести інтелекту Г. Айзенка.

Основні поняття: діагностика, методики діагностики, готовність дошкільника до школи, діагностика готовності дошкільника до школи.

≡ Знання та уміння студента

Студент має:

- знати специфіку проведення діагностичної роботи з визначення готовності дитини до школи;
- уміти працювати з матеріалами діагностичних методик, тестів за різними напрямками моніторингу готовності дитини до навчання у школі;
- уміти аналізувати запропоновані зразки карти готовності дошкільника до школи та пропонувати власні варіанти такої діагностичної роботи;
- знати законодавчо-інструктивну базу проведення діагностичної роботи щодо з'ясування готовності дитини до навчання у школі;
- розуміти логіку укладання добірки діагностичних методик, методичних матеріалів стосовно підготовки дітей до школи, матеріалів щодо співпраці з інститутами передшкільної підготовки дітей у новітніх цифрових форматах (типу цифрового методичного кейсу);
- уміти створювати добірку методичних матеріалів на основі сучасних цифрових технологій та презентувати її в аудиторії.

Рекомендації з підготовки питань семінару

1. З'ясуйте специфіку проведення роботи щодо діагностування рівня шкільної зрілості дитини та її готовності до навчання у школі.
2. З'ясуйте, якою є інструктивно-нормативна база, яка скеровує проведення роботи щодо діагностування готовності дитини до вступу до школи?
3. Визначте, якою є специфіка діагностування фізичної готовності дошкільника до подальшого шкільного навчання? Які фахівці здійснюють такий моніторинг? Якою є сутність такої роботи?
4. Визначте, чим обумовлюється специфіка діагностики психологічної готовності дитини до школи? Хто проводить таку роботу? Які методики застосовуються у ній?
5. Які ще вимоги щодо дотримання етики та функціональності висуваються до відповідних фахівців, які здійснюють діагностику шкільної зрілості дитини?

6. Проаналізуйте зразки Картки готовності дитини до навчання у школі, проаналізуйте її позиції та обґрунтуйте логіку використання такого документа.
7. Укладіть власний Методичний цифровий кейс «Готовність дитини до школи» з внесенням до нього наступних матеріалів: добірки діагностичних методик, методичних матеріалів стосовно підготовки дітей до школи, матеріалів щодо співпраці з інститутами передшкільної підготовки дітей тощо.

Перевірте свої знання

1. На основі вивчення наукової літератури; матеріалів, що стосуються досвіду роботи практичних психологів ЗДО, педагогів і вчителів стосовно діагностування готовності дітей до шкільного навчання, укладіть міні-довідь на тему «Чи потрібна діагностика готовності дітей 6-7 років до школи».
2. Чому діагностичні заходи для дитини мають проводитися в ігровій формі?
3. Який показник вважається головним щодо визначення готовності дитини до шкільного навчання?
4. Обґрунтуйте специфіку експрес-діагностики. Яку функцію вона відіграє стосовно встановлення рівня готовності дитини до школи?
5. Що таке педагогічна діагностика дитини до школи? У чому її відмінність від психологічної діагностики?
6. Які матеріали Ви запропонували б до включення до методичного кейсу діагностування готовності дитини до школи?

Література:

Основна:

1. Філімонова Т. В. Психолого-педагогічна підготовка дітей до школи: навч.-метод. посіб. Миколаїв: СПД Румянцева, 2020. 218 с.
2. Адаптація до школи. Фізіологічна, психологічна і соціальна адаптація: динаміка і труднощі. <https://stud.com.ua/>
3. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.

Додаткова:

1. Богуш А. М., Маліновська Н. В. Перші кроки грамоти: передшкільний вік : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2013. 424 с.
2. Гавриш Н. В., Безсонова О. К. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей. Методичні рекомендації щодо використання коректурних таблиць. Київ: Видавничий дім «Слово», 2012. 336 с.
3. Гавриш Н. В., Брежнева О. Г., Кіндрат І. Р. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2015. 176 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

ДОДАТКОВЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

Питання та варіанти відповідей:

1. *Оберіть одну правильну відповідь*

Назвіть цільові орієнтири дошкільної освіти?

- a) особистісні результати, що відображають індивідуально-особистісні позиції дитини;
- b) соціально-нормативні вікові характеристики можливих досягнень дитини на етапі завершення дошкільної освіти;
- c) універсальні навчальні дії (пізнавальні, регулятивні, комунікативні);
- d) знання, вміння та навички з освоєння освітніх напрямів;

2. *Оберіть усі правильні відповіді:*

Які основні аспекти готовності дитини старшого дошкільного віку до навчання в школі?

- a) фізіологічний;
- b) психологічний;
- c) освітній;
- d) соціально-особистісний.

3. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Внутрішня позиція школяра – це:

- a) соціальний мотив навчання;
- b) пізнавальний мотив навчання;
- c) поєднання соціального та пізнавального мотивів.

4. *Оберіть усі правильні відповіді:*

Взаємозв'язок яких компонентів характеризує особистісну готовність дітей до навчання в школі?

- a) мотиваційно-комунікативний;
- b) емоційно-ціннісний;
- c) навчально-пізнавальний;
- d) змістовно-діяльнісний;
- e) контрольо-регуляторний.

5. *Оберіть усі правильні відповіді:*

Які компоненти включає в себе психологічна готовність дитини до школи?

- a) інтелектуальний;
- b) комунікативний;
- c) вольовий;
- d) мовленнєвий;
- e) ігровий.

6. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Яке центральне новоутворення старшого дошкільного віку свідчать про особистісну готовність дитини до вирішення завдань шкільного навчання?

- a) вміння вступати в спілкування з дорослими і однолітками;
- b) суб'єктна позиція в діяльності, спілкуванні і пізнанні;
- c) рівень морфофункціонального розвитку;
- d) знання, вміння та навички з освоєння освітніх напрямів.

7. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Нормативний документ, який визначає вимоги щодо шкільної зрілості дитини це:

- a) закон України «Про дошкільну освіту»;
- b) державний стандарт початкової освіти;
- c) державна програма розвитку й виховання дітей дошкільного віку, якою скеровується діяльність закладу дошкільної освіти;
- d) державний стандарт дошкільної освіти.

8. *Оберіть усі правильні відповіді:*

В яких видах самостійності визначається ступінь готовності до навчання в школі, виходячи з можливостей дитини вирішувати адекватні до віку завдання дитячої діяльності, спілкування та пізнання?

- a) репродуктивна;
- b) навчальна;
- c) операторна;
- d) ініціативна;
- e) ігрова;
- f) творча.

9. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Вкажіть межі передшкільного віку дитини згідно з Концепцією освіти дітей раннього та дошкільного віку (розробленою НАПН України):

- a) 5-6-й рік життя;
- b) 6-й рік життя;

- c) 6-7-й рік життя;
- d) 7-й рік життя.

10. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Яка ключова реформа Міністерства освіти і науки України визначила найбільший вплив на модернізацію дошкільної освіти, у тому числі – щодо забезпечення наступності між дошкільною та початковими ланками:

- a) реформа «Нова українська школа»;
- b) реформа системи загальної середньої освіти.

11. *Оберіть усі правильні відповіді*

Функція передшкільної освіти – контроль за станом видів розвитку дитини перед вступом до школи:

- a) фізичного;
- b) психічного;
- c) креативного;
- d) розумового;
- e) морально-естетичного;
- f) емоційно-вольового.

12. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Фундатором материнської школи є відомий педагог:

- a) Роберт Оуен;
- b) Фридрих Фребель;
- c) Ян-Амос Коменський;
- d) Йоганн Песталоцці;
- e) Адольф Дістерверг.

13. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Хто з українських вчених вперше, у 2008 році, увів до наукового обігу термін «передшкільна освіта»:

- a) Тамара Поніманська;
- b) Наталія Гавриш;
- c) Олена Кононко;
- d) Алла Богуш;
- e) Тамара Піроженко.

14. *Оберіть усі правильні відповіді:*

Які основні психофізіологічні показники готовності дітей до навчання в школі?

- a) планування;
- b) мотивація;
- c) шкільна зрілість;

- d) контроль;
- e) навчальна діяльність;
- f) рівень інтелекту.

15. Оберіть одну правильну відповідь:

Який метод використовується при оцінці ступеня психосоціальної зрілості дошкільника?

- a) тест Керна-Йірасека;
- b) тестова розмова;
- c) складання розповіді;
- d) рішення логічних задач;
- e) звуко-літерний аналіз.

16. Оберіть усі правильні відповіді:

Шкільна адаптація – процес пристосування організму дітей як школярів до нових умов життя, нового виду діяльності, нових навантажень, пов'язаних з систематичним навчанням. Має такі головні аспекти:

- a) фізіологічні;
- b) просторові;
- c) психологічні;
- d) гігієнічні;
- e) соціальні.

17. Оберіть одну правильну відповідь:

Що є результатом передшкільної освіти (за найбільш простим визначенням):

- a) готовність дитини до засвоєння знань, умінь і навичок навчальної діяльності;
- b) здатність дитини до гармонійної соціальної взаємодії з вчителем та однокласниками;
- c) готовність дитини до подальшого розвитку (особистісного, соціального, пізнавального) та навчання у школі;
- d) готовність до саморозвитку та самовдосконалення.

18. Оберіть усі правильні відповіді:

Які діагностичні методики використовуються для виявлення рівня інтелектуальної готовності дітей до навчання в школі?

- a) «Збери намисто» ;
- b) «Скажи по-іншому»;
- c) «Підбери потрібну фігуру» ;
- d) «Зайвий предмет» ;
- e) «Склади речення».

19. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Спеціальна готовність дітей до школи є:

- a) результатом додаткових занять дитини з вчителем або репетитором;
- b) результатом ефективної діяльності вихователів ЗДО щодо формування у дитини системи ЗУН;
- c) доповненням загальної готовності й визначається наявністю у дитини спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для вивчення навчальних предметів: математики, мови, природознавства тощо;
- d) обов'язковою складовою щодо діагностування готовності дитини до вступу до першого класу.

20. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Чи правильним є твердження, що залучення дітей до здорового способу життя є однією із найважливіших тенденцій світової практики передшкільної освіти:

- a) так
- b) ні

21. *Оберіть усі правильні відповіді:*

Інституційні форми передшкільної освіти з огляду на підготовку дітей до школи – це:

- a) ЗДО;
- b) гувернерство (без узгодження зі змістом інституційної освіти);
- c) центри розвитку дитини;
- d) центри відпочинку та дозвілля дітей;
- e) установи додаткової освіти;
- f) школи.

22. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Спадкоємність у контексті передшкільної освіти розглядається як:

- a) збереження здобутків минулих десятиліть у практиці роботи з дошкільниками;
- b) успадкування школою діяльнісного й комунікативного аспектів життя дитини на його дошкільному етапі;
- c) принцип, який ураховується у набутті дітьми знань, умінь і навичок у певній освітній галузі.

23. *Оберіть усі правильні відповіді:*

Критеріями благополучної адаптації дитини до школи можна вважати:

- a) хороший сон і апетит;
- b) формування адекватної поведінки;
- c) бажання читати більше книжок;
- d) відсутність виражених несприятливих змін у стані здоров'я;
- e) бажання до упорядкування робочого місця для виконання домашніх завдань.

24. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Педагогічна компаративістика – це наука, яка вивчає:

- a) історичні основи педагогіки як науки;
- b) окремі питання етики педагогічного колективу;
- c) світовий досвід діяльності освітніх закладів, розвитку окремих галузей педагогіки;
- d) стан розробленості окремої проблеми у світовій педагогічній науці.

25. *Оберіть усі правильні відповіді:*

Клас-нульовка це форма підготовки дітей до школи, яка здійснюється в закладі:

- a) тільки позашкільної освіти дітей;
- b) у закладі дошкільної освіти;
- c) при школі;
- d) як самостійна форма підготовки дітей до школи.

26. *Оберіть усі правильні відповіді:*

Роль ігрової діяльності дитини на етапі її вступу до школи визначається можливістю:

- a) вирішення дидактичних завдань щодо зняття втоми, розвитку уваги дитини тощо;
- b) спрощення педагогічного процесу;
- c) організації більш цікавого для дитини навчального процесу;
- d) опори на провідну діяльність дитини попереднього вікового етапу, що забезпечує наступність у роботі.

27. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Скількома компетентностями, згідно Державного стандарту початкової освіти, має оволодіти учень початкових класів:

- a) 9;
- b) 10;
- c) 11;
- d) 8;
- e) 12.

28. *Оберіть одну правильну відповідь:*

Вікові межі дитинства, згідно психологічного підходу до вікової періодизації, становить:

- a) від 3-х до 14 років;
- b) раннє дитинство – 1 – 3 роки. Перше дитинство – 4 – 7 років. Друге дитинство – 8 – 12 років у хлопчиків; 8 – 11 років у дівчаток;
- c) від народження до 9 років;

29. *Оберіть усі правильні відповіді:*

Моральна готовність дитини до школи зумовлює, зокрема:

- a) розвиненість моральних уявлень і почуттів (внутрішніх етичних інстанцій);
- b) умінь керуватися моральними мотивами поведінки;
- c) наслідувати зразки поведінки інших;
- d) наявність ієрархічної структури мотивів.

30 *Оберіть одну правильну відповідь:*

Чи є правильним наступне ствердження: поняття «неготовність до школи» може трактуватися як «шкільна незрілість»:

- a) ні, це різні поняття;
- b) так, це поняття тотожні.

Ключ до тестів

1. b.	9. c.	16. a, c, e.	23. a, b, d.
2. a, b, d.	10. a.	17. c.	24. c.
3. c.	11. a, b, d, e, f.	18. a, c, d.	25. в c, d.
4. b, d, e.	12. c.	19. c.	26. a, c, d.
5. a, c.	13. d.	20. a.	27. c.
6. b.	14. a, b, d, f.	21. a, c, d, e, f	28. b
7. d,	15. b.	22. b.	29. a, b, d.
8. a, c, d, f			30. b.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ:

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ: РЕФЕРАТ

Орієнтовна тематика рефератів і презентацій до них

1. Підготовка дитини до шкільного навчання
2. Інтелектуальна готовність до навчання в школі.
3. Психолого-педагогічна характеристика дитини старшого дошкільного віку.
4. Науково-теоретичні основи фізичної готовності до шкільного навчання.
5. Ігри та вправи для розвитку передумов логічного мислення і здатності до узагальнень.
6. Погляди вчених на проблему важливості збереження самоцінності дитинства.
7. Проблема кризи дітей сьомого року життя в працях педагогів і психологів.
8. Психолого-педагогічні основи забезпечення наступності між закладом дошкільної освіти та школою.
9. Методи і методики вивчення комплексної готовності дитини до школи.
10. Умови формування комплексу наскрізних умінь і навичок у дитини передшкільного віку.
11. Психологічні основи дошкільної зрілості.
12. Роль загальних (м'яких) наскрізних навичок у гармонійній адаптації дитини до навчання у школі.
13. Організація освітньо-виховного процесу на етапі передшкільної освіти.
14. Ігрова діяльність дитини на етапі передшкільної освіти.
15. Форми взаємодії учасників передшкільної освіти щодо ефективної підготовки дітей до школи.
16. Особливості адаптації дітей до навчання у першому класі.
17. Індивідуальний підхід до дитини у процесі її підготовки до шкільного навчання.
18. Роль сім'ї у підготовці дитини до школи.
19. Форми взаємодії ЗДО, школи та сім'ї у підготовці дитини до школи.
20. Діагностування готовності дитини до навчання у школі.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО РЕФЕРАТУ 2023 В УКРАЇНІ

Слово «реферат» походить від латинського «доповідати», «повідомляти». У «Словнику методичних термінів» Е. Азімова реферат визначається як вид письмового повідомлення, виклад основних думок повідомлення, об'єднаних однією темою, їх систематизація, узагальнення й оцінка. У рефераті не повинні копіюватися слово в слово книги та статті, адже він не є конспектом. Виходячи з того, що реферат – це важлива систематизація інформації, в ньому не може бути тільки одне джерело, інакше це буде доповідь. Реферат покликаний узагальнювати отриманий з джерел матеріал, а не оглядати самі книги, інакше це буде рецензія.

Метою написання реферату служить більш глибоке розуміння теми. Крім того, коли ми працюємо над рефератом, у нас виробляються навички організованості та цілеспрямованості, що корисно не тільки в навчанні.

Основні вимоги до оформлення реферату:

Мова – державна.

Стиль – науковий.

Послідовність – логічна.

Формат сторінок – А4.

Шрифт та розмір – Times New Roman, 14.

Міжрядковий інтервал – полуторний.

Обсяг реферату: 10-20 стор. (студентський).

Поля: ліве поле – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм (або 25 мм і 20 мм відповідно, в залежності від умов навчального закладу).

Простий план – 3-4 розділи.

Список джерел – 10-15 найменувань.

Заголовки розділів пишуться – ВЕЛИКИМИ літерами.

Заголовки підрозділів пишуться – Маленькими літерами (крім першої).

Обсяг реферату зазвичай становить 7-15 сторінок, в окремих випадках до 20-30. У стандартному рефераті вимоги традиційно складається з декількох частин:

- титульна сторінка реферату;
- зміст або план (також рекомендуємо ознайомитися як зробити зміст у Ворді);
- вступ;
- основна частина;
- висновок;
- список використаної літератури.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РОЗРОБКИ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Презентація – це виклад інформації у вигляді слайдів, які змінюються та електронних файлів з гіпертекстами. Для створення презентації здобувачі використовують програму Microsoft Power Point.

Для створення гарної презентації слід додержуватись певних правил:

- 1) оберіть тему та зміст з обраної теми
- 2) розробіть план викладу інформації по слайдам
- 3) оберіть засоби візуалізації інформації за змістом (таблиці, графіки, схеми та ін.)
- 4) оберіть один шаблон для всієї презентації та оформлення кеглю: для заголовків – не менш, ніж 24 розмір, для інформації – не менш 18.
- 5) використовуйте ілюстрації високої якості (з високою роздільною здатністю), з чітким зображенням.
- 6) на одному слайді можливо використовувати тільки 2 малюнки (схеми, ілюстрації та ін.) і з текстовим коментарем не більше 2 рядків, до кожного.
- 7) важлива інформація розміщується у центрі слайда.
- 8) переноси в словах не використовуються.
- 9) для наукової доповіді у вигляді презентації зазвичай використовують контрастні кольори без зайвої анімації та звукових ефектів.
- 10) графічні організатори (схеми, таблиці, діаграми та ін.) вставляються як таблиця з використанням програм MS Word, MS Excel. Таблиці й діаграми розміщуються на світлому чи білому фоні.
- 11) на останньому слайді зазначають використані джерела, спираючись на які була створена презентація.

Для показу файл презентації необхідно зберегти в форматі «Демонстрація PowerPoint» (Файл - Сохранить как - Тип файла - Демонстрация PowerPoint). В цьому разі презентація автоматично відкриється в режимі повноекранного показу (slideshow).

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ: ЕКЗАМЕН

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Визначення сутність поняття «передшкільна освіта». Законодавчо-нормативна база передшкільної освіти в Україні.
2. Неперервна освіта як підґрунтя передшкільної освіти.
3. Значення гри для забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою (навчання у першому класі школи).
4. Характеристика освітньої програми «Впевнений старт» (та методичного її забезпечення) для дітей старшого дошкільного віку як нормативного документу, спрямованого на реалізацію інваріантної частини БКДО з формування дошкільної зрілості дитини.
5. Характеристика змістовного компонента передшкільної освіти.
6. Мета, завдання, принципи реалізації передшкільної освіти в Україні.
7. Соціально-психологічні та організаційно-педагогічні умови реалізації передшкільної освіти.
8. Характеристика психологічного аспекту передшкільної освіти. Поняття «психологічна наступність».
9. Готовність дитини до школи як педагогічна категорія. Зв'язок із категоріями «підготовка до школи», «наступність», «дошкільна зрілість».
10. Основні підходи до збереження самоцінності дитинства з огляду на організацію передшкільної підготовки дітей.
11. Специфіка соціальної детермінованості змісту передшкільної освіти: її багатовимірність та динамічність.
12. Взаємозв'язки і взаємовідношення складових змісту дошкільної, передшкільної і початкової ланок освіти.
13. Соціально-педагогічні передумови розбудови передшкільної освіти на початку XXI ст.
14. Поняття «освіта», «зміст освіти».
15. Види готовностей дитини до школи.
16. Психологічні новоутворення передшкільного періоду дитинства.
17. Розвивальне середовище як чинник особистісного розвитку дітей передшкільного віку й підготовки їх до навчання в школі.
18. Сутнісна характеристика особистісної готовності дитини до школи.
19. Комплексна оцінка готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі.
20. Сутність поняття «підготовка дітей до школи».
21. Наступність і перспективність ознайомлення з навколишнім світом у дошкільному закладі та в 1-му класі школи.
22. Сутнісна характеристика психологічної готовності дитини до школи. Структура психологічної готовності.

23. Шляхи консолідації та інтеграції зусиль закладів дошкільної освіти, початкової школи, громадськості та батьків у створенні умов для підготовки дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі.
24. Характеристика спеціальної підготовленості (педагогічний аспект) та психологічної готовності дітей до школи.
25. Мета та завдання неперервної освіти дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.
26. Сутнісна характеристика інтелектуальної готовності дитини до навчання у школі.
27. Порівняльна характеристика національної та зарубіжної передшкільної освіти.
28. Діагностування фізичної готовності дитини до навчання у школі.
29. Дошкільна зрілість як результат передшкільної освіти.
30. Форми здобуття передшкільної освіти дітьми 6-7 років.

ТЕЗАУРУС

Адаптація – комплекс процесів і дій, спрямованих на пристосування до зовнішніх умов.

Академічні уміння – здібності до оволодіння інформацією, певним навчальним предметом, який викладає педагог.

Активність – прагнення дитини до підтримки життєво важливих зв'язків із навколишнім світом та до його перетворення.

Ампліфікація – максимальне використання можливостей кожного віку для повноцінного психічного розвитку дитини.

Базовий компонент дошкільної освіти – державний стандарт дошкільної освіти.

Вікові новоутворення – той новий тип будови особистості та її діяльності, ті психічні та соціальні зміни, які вперше виникають на даному віковому етапі та які в найголовнішому й основному визначають розвиненість свідомості та самосвідомості дитини, її ставлення до середовища, її внутрішнє і зовнішнє життя, весь хід розвитку дошкільника в даний віковий період.

Взаємоузгодженість – надання чому-небудь відповідності до чогось, єдності з чимось; встановлення відповідності, єдності між чимсь: узгодження дій, узгодження позицій.

Вольова готовність дитини до навчання у школі виявляється к сформованості самоконтролю та саморегуляції поведінки, здатності визначення мети, її запам'ятовування та намагання її досягти.

Готовність до навчання у школі – комплексна характеристика дитини старшого дошкільного віку, яка розкриває рівні розвитку психологічних якостей, що є найважливішими передумовами для нормального включення до нового соціального середовища і для формування навчальної діяльності.

Державний стандарт – документ, що визначає: вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня; загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти; інші складники, передбачені спеціальними законами.

Державний стандарт початкової освіти – документ, що визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти, загальний обсяг їх навчального навантаження у базовому навчальному плані початкової освіти.

Дитиноцентризм – це максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів.

Дитинство – життєвий відрізок між народженням і підлітковим віком, який починається з настанням статевого дозрівання (пубертатний період).

Діагностика педагогічна – це підрозділ педагогіки, що вивчає принципи і методи розпізнавання та встановлення ознак, що характеризують нормальний або з відхилом від норм перебіг педагогічного процесу. Іноді розглядається як один з різновидів психологічної діагностики.

Дошкільна зрілість – психологічна готовність дітей до систематичного навчання у школі, сформованість базових якостей цілісної особистості, розвиток усіх психічних процесів і специфічних видів діяльності дошкільника, готовність до взаємодії з довколишнім світом

Дошкільна освіта – перша, початкова ланка освітньої системи.

Зміст освіти – включає в себе систему наукових знань про навколишній світ, вміння, навички, способи діяльності, досвід творчої діяльності і формування на їх ґрунті творчих ідей і відповідної поведінки. Реалізовується зміст освіти в систематичному навчанні й вихованні

Ідентифікація – прийом пізнання, за допомогою якого встановлюється тотожність, подібність об'єктів.

Інтелектуальна готовність дитини до школи – вид готовності, під якою розуміється рівень розвиненості основних психічних процесів, які забезпечують ефективну інтелектуальну діяльність дитини у процесі шкільного навчання. Інтелектуальна готовність до школи передбачає у дітей наявність належним чином сформованих: пізнавальної активності та пізнавального інтересу, оволодіння способами і прийомами розумової діяльності, розвиток знаково-символічної функції свідомості, мови, загального кругозору й здатності до диференціації картини світу.

Компаративістика педагогічна – наукова галузь, спрямована на розкриття закономірностей функціонування освітніх систем у різних країнах шляхом пізнання спільного й відмінного у їх розвитку.

Компетентнісний підхід в передшкільній освіті – підхід, що дозволяє має значення щодо з'ясування якості освіти стосовно розробки критеріальних характеристик – компетентностей, які необхідно досягти випускнику дошкільного навчального закладу на ступені передшкільної освіти.

Компетентність – це сукупність знань і вмінь, необхідних фахівцю для здійснення ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати і прогнозувати результати праці, використовувати сучасну інформацію щодо певної галузі виробництва (діяльності)

Компетенції – це складні професійно-індивідуальні новоутворення, що на основі інтеграції соціального, професійного та особистого досвіду, набутих знань, сформованих умінь і навичок, особистісних якостей, які зумовлюють готовність та здатність спеціаліста до успішного виконання ним професійної діяльності.

Модернізація змісту освіти – удосконалення його, змінюючи відповідно до вимог часу, не зачіпаючи основ, сталих і таких, що не виправдали положень, збагативши їх новими, прогресивними ідеями.

Мотиваційна готовність до шкільного навчання складається: з позитивних уявлень про школу; бажання вчитися у школі, щоб дізнатися і вміти багато нового; сформованої позиції школяра.

М'які (загальні) навички – це комплекс неспеціалізованих, але важливих для кар'єри і успіху в житті надпрофесійних навичок, які відповідають за високу продуктивність і є «наскрізними», тобто не пов'язані з конкретною предметною областю. Вони суб'єктивні і їх важко виміряти.

Наскрізні уміння – уміння, які формуються на всіх інтегрованих курсах або предметах. Вони є спільними для всіх компетентностей. Перелік наскрізних умінь: читати / сприймати текст з розумінням, висловлювати власну думку усно й письмово, критично та системно мислити, діяти творчо, виявляти ініціативність, здатність логічно обґрунтувати позицію, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми.

Наступність – взаємозв'язок різних етапів розвитку, сутність якого полягає у відновленні та збереженні на новому етапі елементів і характеристик попередніх. Наступність забезпечує взаємозв'язок елементів минулого, теперішнього і майбутнього, при цьому новий етап є результатом попереднього та фундаментом для наступного.

Неперервна освіта - система безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального потенціалу як найвищої цінності нації.

Нова українська школа – ключова реформа Міністерства освіти і науки України. Головна мета НУШ – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

Обов'язкова освіта – це визначений державою обов'язковим мінімумом освіти для кожної особи, що проживає в країні, який забезпечується фінансово та регулюється законодавством у сфері освіти

Організація в передшкільній освіті - узгодження взаємозв'язків усіх її суб'єктів – вихователів дошкільних закладів, учителів початкових класів, керівників ЗДО та НУШ, батьків і громадськості.

Освіта – результат навчання, обсяг засвоєних, систематизованих знань, умінь, навичок, способів мислення тими, хто навчається.

Освітній простір – форма існування та поширення освітніх ідей та технологій

Освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів, спланованих і організованих закладом дошкільної освіти для досягнення вихованнями результатів навчання (набуття компетентностей), визначених Базовим компонентом дошкільної освіти.

Особистісна готовність дитини до школи виявляється у ставленні дитини до школи, до навчальної діяльності, до вчителів, до самої себе.

Особистісно орієнтовані технології – технології, що ставлять у центрі всієї освітньої системи особистість учня, забезпечення комфортних, безконфліктних умов її розвитку, реалізацією її природжених потенціалів.

Особистість – соціально зумовлена система психічних якостей індивіда, що визначається залученістю людини до конкретних суспільних, культурних, історичних відносин.

Педагог – фахівець, який має спеціальну підготовку і професійно здійснює навчальну, виховну роботу в різних освітньо-виховних закладах і системах.

Педагогічна компетентність – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, естетичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення.

Передшкільний вік – період старшого дошкільного дитинства (від п'яти до шести (семи) років, який, згідно Закону України «Про дошкільну освіту», є тим віком, у якому здійснюється цілеспрямована підготовка дитини до навчання у школі.

Передшкільна підготовка (підготовка до школи) – спеціально організована система психолого-педагогічних заходів, спрямованих на забезпечення вільної адаптації дитини до навчання у першому класі, навчання вмінню слухати, чути, зосереджуватися, спілкуватися з однолітками, отримувати задоволення від навчання.

Передшкільна освіта – проміжна ланка між дошкільною і початковою освітою, що охоплює виховання та розвиток дітей старшого дошкільного віку у різних осередках: у сім'ї, дошкільному навчальному закладі, різноманітних центрах розвитку й виховання дітей, короткочасну підготовку дітей до школи у НУШ, тобто всі соціальні інститути, у яких перебуває дитина до школи, з метою забезпечення її літичного безкризового розвитку, з дотримання принципу наступності та перспективності у всіх ланках навчально-виховної роботи ЗДО і першого класу школи.

Перспективність в передшкільній освіті – обізнаність педагогів дошкільної ланки освіти з Державним стандартом освіти, програмами і технологіями навчання і виховання учнів початкової школи, це той показник, який дозволяє визначити адекватні віку орієнтовні показники засвоєння дошкільниками знань, умінь і навичок, рівень розвиненості, навченості і вихованості дитини.

Порівняння – логічний прийом, що лежить в основі суджень про схожість і відмінність об'єктів.

Професійна компетентність – це базова характеристика діяльності спеціаліста; вона включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, а саме: мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і критичність мислення.

Результат передшкільної освіти – сформована готовність дитини до подальшого розвитку (особистісного, соціального, пізнавального) та навчання у школі.

Реформування освіти – система законодавчо-нормативних, організаційно-управлінських заходів, спрямованих на досягнення спільної мети: перетворити українську освіту на інноваційне середовище, в якому учні й студенти набувають ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, а науковці мають можливості та ресурси для проведення досліджень, що безпосередньо впливатимуть на соціально-економічний та інноваційний розвиток держави.

Родина – мала соціально-психологічна група, члени якої пов'язані шлюбними або родинними відношеннями, спільністю побуту та взаємною моральною відповідальністю.

Розвивальне середовище – комплекс матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних, ергономічних, естетичних, психолого-педагогічних умов, що забезпечують організацію життя дітей і дорослих.

Розвивальне середовище в передшкільній освіті – це комплекс психолого-педагогічних, матеріально-технічних, естетичних умов, що забезпечують організацію діяльності дітей передшкільного віку в дошкільному закладі, спрямовану на набуття ними дошкільної зрілості.

Система змісту дошкільної освіти – взаємодія мети (розвиток розумових здібностей), змісту (оволодіння знаннями, вміннями та навичками), методів і прийомів (словесні, наочні, практичні, ігрові), засобів і умов навчання.

Соціальна позиція «школяр» включає усвідомлення дошкільником способу виконання навчальних дій, навички самоконтролю й самооцінювання, розвиток вольових якостей, супідрядності мотивів, розвиток соціальних мотивів поведінки і діяльності.

Спадкоємність в освіті – успадкування чогось, продовження. Спадкоємність у передшкільній освіті визначає педагогічні аспекти неперервності освіти та підготовки дітей дошкільної ланки до навчання в початковій школі.

Спеціальна готовність до школи – є доповненням загальної готовності й визначається наявністю у дитини спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для вивчення навчальних предметів: математики, мови, природознавства.

Фізіологічні аспекти адаптації являють собою сукупність фізіологічних реакцій, що лежать в основі пристосування організму.

Шкільна адаптація – процес пристосування організму дітей як школярів до нових умов життя, нового виду діяльності, нових навантажень, пов'язаних з систематичним навчанням.

Шкільна дезадаптація – втрата дитиною навчальної мотивації, низька успішність, конфліктність у спілкуванні з учителями та однолітками.

РЕКОМЕНДОВАНИ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ ДЖЕРЕЛА

Законодавчо-нормативні,
інструктивно-методичні документи

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція): наказ МОН України № 33 від 12.01.2021 р.: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>
2. Закон України «Про дошкільну освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
3. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти / Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/list.pdf>
5. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) (2021). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/605/0be/86b/6050be86b4f68482865820.pdf>.
6. Методичні рекомендації щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу. 2018 р. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/1-klasnysh/nmo-923-nakaz.pdf>
7. Методичні рекомендації щодо підготовки до школи дітей, не охоплених суспільним дошкільним вихованням. *Початкова школа*. 2001. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/osvita/doshkilnata-zagalnaserednya/doshkilna-osvita>
8. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти». <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
9. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти». <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/profesijnij-standart-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
10. Рекомендації комітетських слухань щодо дошкільної освіти (2020) Режим доступу: <https://www.auc.org.ua/novyna/u-rekomendaciyah-komitetskyh-sluhan-vrahovanopropozyciyi-amu-shchodo-doshkilnoyi-osvity>

Стратегічні документи

1. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.) – <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/osvita/doshkilnatazagalnaserednya>
2. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021- 2027 роки та план заходів з її реалізації <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-2021-%D1%80#Text>
3. Концептуальні засади реформування середньої школи. *Концепція НУШ.* Режим доступу:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf>
4. Концепція «Нова українська школа». (2016). URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>.
5. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В. Б. 2020. 44 с.
6. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років. (2014). URL:http://tnpu.edu.ua/EKTS/proekt_koncepc.pdf.

Програми дошкільної освіти

1. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / Н. В. Гавриш, Т. В. Панасюк, Т. О. Піроженко, О. С. Рогозянський, А. С. Шевчук ; за заг.ред. Т. О. Піроженко. Київ: Українська академія дитинства, 2017. 180 с. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/programa-vpevnenii-start-2017.rar>
2. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років / наук. кер. О.Л. Кононко. Київ: ТОВ «МЦФЕР- Україна». 2019. 488 с.

Веб-ресурси та веб-джерела

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад, гол. ред. В.Г. Бусел. Київ: Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. 1440 с. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000989>
2. Всеукраїнська науково-практична конференція «Готовність дитини старшого дошкільного віку до навчання в умовах реформування української школи». 8 листопада 2022 р. <https://youtu.be/8l1um7ts0LY>
3. Всеукраїнська науково-практична онлайн-конференція «Готовність дитини старшого дошкільного віку до систематичного навчання в школі». МОН України; Інст-т психології ім. Г.Костюка. 06, 13, 20 квітня 2023 р. <https://youtu.be/Ykh-xKxfg5U>
4. Заклад дошкільної освіти і Нова українська школа: як прокласти місток!. URL: <https://dnz6.edu.vn.ua/nash-budn-ta-rozvagi/438-qzaklad-doshkilnoji-osvity-i-nova-ukrajinska-shkola-jak-proklasty-mistokq.html>.
5. Інновації в освітньому процесі. Освітній вебінар МОН України від 15-16.12 2021. <https://youtu.be/I5UaMX5XDcM>

6. Нова українська школа. Сайт МОН України. <https://mon.gov.ua/ua/>
7. Новий стандарт дошкільної освіти. Відповіді на головні запитання. <https://nus.org.ua/questions/novyj-standart-doshkilnoyi-osvity-vidpovidi-na-golovni-zapytannya/>
8. Сайт МОН України <https://mon.gov.ua/ua/>
9. Сайт <http://www.research4life.org/>

Монографії, посібники, наукові статті

4. Авраменко, О., Рябошапка, О., Журавко, Т. Наступність у роботі закладу дошкільної освіти та сучасної школи. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2023. С. 3–8, DOI: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.3.1>
5. Адаптація до школи. Фізіологічна, психологічна і соціальна адаптація: динаміка і труднощі. <https://stud.com.ua/>
6. Актуальні проблеми дошкільної освіти: колективна монографія / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; С. Семчук, С. Попиченко [та ін.]; за заг. ред. В. М. Кушнір. Умань: Візаві. 2021. 252 с.
7. Бадюк Т. К. Готовність та адаптація першокласника до навчання в школі. Вінниця, ВРМЦЗО. 2012. 51 с.
8. Богуш А. М. Дитинство в сучасному освітньому просторі. *Країна дошкілля*. 2014. №1-3. С.3-6.
9. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти – сходинки наступності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. №28. С. 23-27.
10. Богуш А. М. Передшкільна освіта в сучасному освітньому просторі. *Рідна школа*. 2014. №12. С.8-12.
11. Богуш А. М., Маліновська Н. В. Перші кроки грамоти: передшкільний вік : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Слово». 2013. 424 с.
12. Взаємозв'язок та взаємоузгодженість. Наступність дошкільної та початкової освіти. *Дошкільне виховання*. 2011. №11. С. 16-20.
13. Гавриш Н. В., Безсонова О. К. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей. Методичні рекомендації щодо використання коректурних таблиць. Київ: Видавничий дім «Слово», 2012. 336 с. 144
14. Гавриш Н. В., Брежнева О. Г., Кіндрат І. Р. Розумне виховання сучасних дошкільнят. Методичний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2015. 176 с.
15. Горбатюк О. Сучасні підходи до підготовки фахівців дошкільної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. Вип. 27. С. 295-302.
16. Грицкова Ю. В. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи з сім'єю дитини передшкільного віку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. Класич. приват. ун-т. Запоріжжя : КПУ. 2019. Вип. 62. Т. 2. С. 50–54. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/2673>
17. Данилюк М. А., Найда Р. Г. Наступність у навчанні старших дошкільників і першокласників Нової української школи. *Нова українська школа*

- в дії: актуальні проблеми методик навчання та стратегії розвитку. Рівненський ДГУ. 2021. С. 146-148.
18. Дидактичні засади організації освітнього процесу (навчальні матеріали до тематичного модуля кафедри розвитку освітніх галузей) : навч.-метод. посіб. / упорядник О. Буйдіна. Електронне видання. Полтава : ПАНУ, 2023. 164 с.
<https://ed.poippo.pl.ua/bitstream/022518134/1296/1/%D0%9D%D0%9C%D0%9A-2023-%D0%9A%D0%A0%D0%9E%D0%93.pdf>
 19. Діти і соціум: монографія / за заг. ред. А. М. Богуш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с.
 20. Долинна О. П., Бурова А. П., Низковська О. В., Носачова Т. П. Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи. Рекомендовано до використання у ЗДО. Лист ІІТЗО від 12.04.2011 № 14.1/18-Г-229. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 128 с.
 21. Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: збірник наукових праць / Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2020. 496 с.
 22. Залізник А. Вимоги до створення безпечного освітнього середовища передшкільної освіти. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. В. Кушнір. Hameln: InterGING. 2020. С. 92-112.
 23. Калічак Ю. Формування компетентності вихователя закладів дошкільної освіти в процесі професійної підготовки. *Молодь і ринок*. 2018. №6 (161). С. 65-71.
 24. Каньоса Н. Наступність дошкільного та початкового навчання в умовах Нової української школи. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. Вип. 26. С. 260-266.
 25. Каньоса Н. Г. Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами. Навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський. 2015. 121 с.
 26. Ковшар О. В. Забезпечення принципу наступності дошкільної та початкової освіти в державних стандартах БКДО та ДСПО. *Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації: збірник наукових і навчально-методичних праць*. 2018. Вип. 7. Кривий Ріг: КДПУ. С. 3-7.
 27. Ковшар О. В. Забезпечення розвивального середовища в навчально-виховному процесі п'ятирічок. *Наука і освіта*. 2014. № 10. С. 94-97.
 28. Ковшар О. В. Здійснення організації передшкільної освіти на засадах дитиноцентризму. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 65. С. 183-199.
 29. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти. Монографія. Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет» МОН України. Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2015. 270 с.
 30. Коновальчук І. І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти на засадах компетентнісного підходу: теоретичний аналіз. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Педагогіка та психологія: зб. наук*.

- праць. 2015. Вип. 764. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т. С. 65–72.
31. Крутій К. Освітній простір дошкільного навчального закладу. Монографія у 2 ч. Вид-во «Освіта». 2009. Ч. 1. 302 с.
 32. Купрієнко В. І. Партнерська взаємодія закладу дошкільної освіти, початкової школи і батьків щодо формування готовності дошкільників до школи. *Сучасні стратегії, цінності й пріоритети дошкільної та початкової освіти: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. 24 листопада 2021 р., м. Дніпро, КЗВО «ДАНО» ДОР». / Наук. ред. В.В. Шинкаренко. 2021. С. 212-219.
 33. Курчатова А. В., Вегера Т. М. Мотиваційна готовність дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі: співвідношення ключових понять. *Молодий вчений*. 2022. № 9 (109), вересень. С. 78-82.
 34. Кушнір В. М. Сучасні виклики до передшкільної освіти в контексті завдань Нової української школи. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. В. Кушнір. Nameln: InterGING. 2020. С. 6-21.
 35. Лесіна Т. М. Передшкільна освіта дітей: деякі аспекти професійної підготовки вихователя до стимулювання їхньої просоціальної активності. *Наукові записки ЦДУ імені В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 150. 2019. С. 80-85.
 36. Ліпчевська І., Половіна О. Наступність дошкільної освіти та Нової української школи: реалії та перспективи. *Інноватика у вихованні*. 2018. Вип. 7 (1). С. 203–214.
 37. Любарська І. Співпраця дошкільного закладу і родини у контексті підготовки дитини до школи. Монографія. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2011. 72 с.
 38. Матвієнко С. І. Актуальні проблеми передшкільної освіти. Навч-метод комплекс. Ніжин: Вид-во НДУ імені Миколи Гоголя. 2016. 42 с.
 39. Матвієнко С. І. Підготовка майбутніх вихователів до реалізації засад передшкільної освіти. *Актуальні проблеми наступності дошкільної і початкової освіти : збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції*. Кам'янець–Подільський національний університет імені Івана Огієнка. Київ: Міленіум. 2020. С. 155-157.
 40. Матвієнко С. І. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 161 с.
 41. Мельниченко Н. Законодавче регулювання дошкільної освіти у країнах - членах ЄС та можливість застосування цього досвіду в Україні. *Юридичний вісник*. 2011. №2. С. 80-84. <http://www.pravnuk.info/2013-12-27-15-15-31/884-zakonodavche-regulyuvannyadoshkilno%D1%97-osviti-ukra%D1%97nax-chlenax-yes-ta-mozhlyvist-zastosuvannya-cogodosvidu-v-ukra%D1%97ni.html>
 42. Назаренко Г. І. Організаційно-педагогічні умови забезпечення наступності в навчанні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Спец. 13.00.09. Кривий Ріг. 2002. 20 с.

43. Наступність дошкільного навчального закладу і початкової школи у вихованні дітей / за ред. Лисенко Н.В. Київ: Вид-во «Видавничий Дім «Слово», 2013. 296 с.
44. Новіков В. М. Пріоритети якісного розвитку дошкільної освіти. *Demography and social economy*. 2022. № 1 (47). С. 142-160.
45. Пантюк Т.І. Суспільно-педагогічні детермінанти підготовки дітей до школи в Україні: теорія і практика (1945 – 2017 рр.). Дис. ... докт. пед. наук. Спец.: 13.00.01. Дрогобич. 2018. 544 с.
46. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку : компетентнісний підхід / за заг. ред. Г.В. Беленької, О.А. Половіної. Київ: Університет, 2015. 244 с.
47. Пироженко Т. О., Карабаєва І. І., Соловйова Л. І., Хартман О. Ю. Вивчення готовності дітей старшого дошкільного віку до систематичного навчання в умовах реформування української школи. 2022. <https://lib.iitta.gov.ua/732153/>
48. Поліщук О., Кривда В. Наступність у змісті передшкільної та початкової освіти. Дошкільна освіта в контексті нових цілей української школи: колективна монографія / За наук. ред. проф. Валентини Кушнір. NameIn : InterGING. 2020. С. 47-72.
49. Поніманська Т. І. Соціокультурні засади проблеми дитинства в контексті концепції гуманістичного виховання. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді* : зб. наук. праць. Київ; Житомир, 2003. Кн. 1. С. 24–28.
50. Психолого-педагогічне забезпечення передшкільної освіти. *Науковий вісник Миколаївського державного університету* : зб. наук. праць / за заг. ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти. Спецвипуск : Педагогічні науки : у 2 т. Миколаїв : МДУ. 2008. Т. І. 264 с.
51. Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ: монографія/ Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг. ред. О. Рейпольської. Київ. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 280 с.
52. Стадненко Н. М., Ілляшенко Т. Д., Обухівська А. Г. Методика діагностики готовності до навчання в школі дітей шестирічного віку. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. 20 с.
53. Степанова Т. М. Трансформації змісту передшкільної освіти в історії розвитку вітчизняної дошкільної педагогіки (кінець ХІХ – ХХ століття). Монографія. Київ: Вид-во «Видавничий Дім «Слово». 2011. 424 с.
54. Суятинова К. Є. Умови забезпечення рівних стартових можливостей здобуття передшкільної освіти. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2013. Вип. 37. С. 388-393.
55. Тарасенко Г. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти / За ред. Г. Тарасенко. Київ : Видавничий дім «Слово», 2010. 320 с.

56. Тимченко А. А. Актуальні проблеми педагогіки початкової освіти (для змішаного навчання): навч.-метод. посіб. Миколаїв: Видавець Румянцева Г. В. 2022. 211 с.
57. Федорович Л. О. Підготовка дітей до школи в умовах навчально-виховного комплексу. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.09. Кривий Ріг. 2003. 23 с.
58. Філімонова Т. В. Наступність в роботі закладу дошкільної освіти і першого класу школи: навчально-методичний посібник. Миколаїв : СПД Румянцева, 2020. 276 с.
59. Філімонова Т. В. Психолого-педагогічна підготовка дітей до школи: навч.-метод. посіб. Миколаїв: СПД Румянцева, 2020. 218 с.
60. Чекан О. Особливості державних стандартів щодо освіти дітей дошкільного віку. *Освіта і наука*. Міжнародний науковий журнал. 2022. Вип. 1 (32). С. 109-114.
61. Шадюк О. Інноваційні підходи до організації наступності дошкільної та початкової ланок освіти. *Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 11.* / упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол.: Н. М. Коляда, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ. 2020. С. 219-123.
62. Яременко О. В. Корекція розвитку. Готовність дитини до навчання в школі (діагностична методика). Київ. 2015. 12 с.
https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/korekciini_programy/17-17.-diagnostika-gotovnosti-do-shkoli.pdf
63. Яструб О. О. Синхронізація компетентностей дошкільної та початкової освіти як вимога сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. Вип.1 (48). С 473-477.

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

Укладач:
С. І. Матвієнко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕДШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

*для викладачів і здобувачів вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальність 012 Дошкільна освіта*

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка, макетування – О. В. Борщ

Книга друкується в авторському редагуванні.

Підписано до друку 29.05.23 р.
Гарнітура Times
Замовлення № 770

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 3,01
Ум. друк. арк. 3,72

Папір офсетний
Електронне вид-ня

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^А
(04631) 7–19–72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.